ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακὴ 12 τοῦ Σεπτέμβρη 1904 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὁδὸς Οἰκονόμου ἀριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 113

ΞΥΠΝΑ ΡΩΜΗΕ

ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΤΟ ΡΟΥΣΦΕΤΙ *

Τὸν καιρὸ ποῦ διώξαμε τὸν Ὄθωνα ἤτανε κάτι Βασιλόπουλα, ποῦ θέλανε ν' ἀρθοῦνε νὰ βασιλέψουν σ' ἐμᾶς, μὰ οἱ πολιτικοί μας, σὰν εἴδανε πῶς εἶχαν τὴν ἡλικία τους καὶ ἤσανε καὶ μὲ τὰ μέτρα τους, καταλάβανε πῶς δὲ μποροῦσανε νὰ τὰ βγάνουνε πέρα μὲ κείνους, καὶ κάνανε τὸ πᾶν ἄνω κάτω νὰ μὴν ἔρθῃ κανέν' ἀπὸ δαῦτα.

Σὰν ἀκούσανε τὸ ὄνομα τοῦ Γιώργη, καὶ μάθανε πῶς εἶναι παιδὶ ἀνήλικο, οὔλοι τους τὸ χαρήκανε, γιατὶ θὰ κερδίζανε τὸ σκοπό τους, ὡς καθὼς καὶ τὸν κερδίσανε.

Ὁ Γιώργης, σὰν παιδὶ ἀνήλικο καὶ ἄμαθο ποῦ ἤτανε, δὲν καταλάβε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ μὲ τί διαβόλους εἶχε νὰ κάνῃ, καὶ νὰ λάβῃ τὰ μέτρα του, καὶ νἄρθῃ μὲ κανένα Σύνταγμα, ποῦ νὰ ταιριαζῇ στὸν τόπο, παρὰ μᾶς ἦρθε μοναχός του, καὶ ἄφησε νὰ τοῦ κάνουνε κεῖνοι τὸ Σύνταγμα.

Ξεπιτηδες τοῦ τὸ κάνανε μὲ δυὸ ποδάρια μοναχά, μὲ τὸ Βασειλιὰ καὶ μὲ μιὰ Βουλή, ξέφραγο πρᾶμμα, γιὰ νὰ μπαίνουν καὶ νὰ βγαίνουν ὅπως θέλουνε.

Καὶ πάλι, γιὰ νὰ κάνουν τὰ τέλη τους χωρὶς πολλὴ σκοτούρα, μηχανευθήκανε δυὸ πράμματα:

Εἴπανε πρῶτα, πῶς ὁ Βασιλειὰς δὲν πρέπει νάχῃ γνώμη σὲ τίποτα δική του, γιατὶ ποιὸς ἄνθρωπος μποροῦσε νὰ χωνέψῃ τὰ κακά τους θελήματα, μήτε θέλησι, γιὰ νὰ γίνεται πάντα ἡ δική τους.

Ὁ Βασιλειὰς νὰ γίνῃ βούλα καὶ νὰ τὴν ἔχῃ κάθε Ὑπουργὸς στὴ τσέπη του, νὰ τὴν πατάῃ σ' ὅ,τι θέλει νὰ γίνεται, καὶ νὰ γίνεται.

Γιὰ νὰ τὸ κατορθώσουνε, μᾶς κοροϊδέψανε, πῶς νὰ κάνῃ ὁ Βασιλειὰς ὅ,τι θέλει, εἶναι τυραννία, μὰ νὰ κάνῃ ὁ Ὑπουργὸς ὅ,τι θέλει, δὲν εἶναι τυραννία, εἶναι λευτεριά.

Λευτεριὰ ἀκούσαμε καὶ τ' ὄνομα μᾶς πλάνεψε. Δὲν μᾶς ἦρθε στὸ νοῦ κεῖνο ποῦ λένε κάτι γέροντες κοσμογυρισμένοι, πῶς λευτεριὰ θὰ εἴπῃ νὰ γίνεται κεῖνο ποῦ θέλει ὁ νόμος, κι' ὄχι κεῖνο ποῦ θέλει ὁ ἕνας κι' ὁ ἄλλος, γιατὶ ὁ Νόμος εἶναι τοῦ Θεοῦ, καὶ μήτε κοιλιὰ μήτε τσέπη ἔχει ὁ Νόμος. Μὰ καὶ ὁ δεῖνας καὶ ὁ τάδες, ὅποιοι κι' ἂν εἶναι, σὰν ἄνθρωποι ποῦ εἶναι, ἔχουν κοιλιὰ κι' ἀνάγκη ἀπὸ τσέπη, γιατὶ ἡ τσέπη χορταίνει τὴν κοιλιά.

Γιὰ τούτη τὴν αἰτία τὸ καλλίτερο εἶναι νὰ γίνεται ὅ,τι θέλει ὁ Νόμος, καὶ ἂν δὲ γίνεται ὅ,τι θέλει ὁ Νόμος, παρὰ ὅ,τι θέλουν οἱ ἄνθρωποι, πάντα τυραννία εἶναι.

Καὶ γιατὶ τάχατες νὰ ἦναι τυραννία, ὅταν κάνῃ ὁ Βασιλειὰς τὸ κέφι του, καὶ νὰ μὴν εἶναι ὅταν κάνῃ ὁ Ὑπουργὸς τὸ δικό του;

Τὸ σωστὸ εἶναι μήτε ὁ Βασιλειὰς νὰ κάνῃ τὸ κέφι του, μήτε ὁ Ὑπουργὸς τὸ δικό του, παρὰ καθένας νὰ κάνῃ ὅ,τι θέλει ὁ Νόμος· κι' ἔτσι πρέπει νὰ τὸ κάνουμε, ἂν θέλουμε τὸ σωστό.

Μὰ ἔτσι δὲν εἶναι τώρα, γιατὶ δὲν κάνει ὁ Βασιλειὰς τὸ κέφι του, μὰ τὸ κάνει ὁ ὑπουργὸς καὶ μεῖς κανένα διάφορο δὲν ἔχουμε ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ κάνει τὸ κέφι του, ὁ Βασιλειὰς ἢ ὁ Ὑπουργός, γιατὶ ἔτσι ἐμεῖς, τὸ ἴδιο, πάντα ἀδικημένοι καὶ τυραννισμένοι βρισκόμαστε.

* *
*

Μὰ καὶ μὲ τοῦτο δὲ γινότανε ἡ δουλειὰ τῶν πολιτικῶν, κι' ὁ Βασιλειὰς δυὸ καὶ τρεῖς φοραὶς τοὺς χάλασε τὰ σχέδια, γιατί, σὰν εἶδε πῶς βουλευτάδες καὶ ὑπουργοὶ γινήκανε τὸ ἕνα τους γιὰ τὰ τέλη τους, ἄλλαξε μοναχός του τὸ Ὑπουργεῖο, κι' ἔφερε δυὸ φοραὶς τὸ μακαρίτη τὸ Βουλγαρῃ, καὶ ἄλλαις δυὸ φοραὶς τὸ μακαρίτη τὸ Δελιγιώργη.

Τότ' ἐβάνανε στὸ νοῦ τους πῶς καὶ τοῦτο ἔπρεπε νὰ λείψῃ καὶ οἱ Ὑπουργοὶ νὰ μὴ γίνωνται ἀπὸ τὸ Βασιλειά, παρὰ ἀπὸ τὴ Βουλή, καὶ στὰ ἑβδομῆντα πέντε καταφέρανε τὸ Βασιλειὰ νὰ ὑποσχεθῇ στὴ Βουλή, πῶς ἀπὸ τότε κι' ὁμπρὸς δὲν θὰ κάνῃ Ὑπουργοὺς αὐτός, παρὰ νὰ τοὺς κάνῃ ἡ Βουλή.

Σὰν κερδίσανε καὶ τοῦτον τὸν πόντο, ἁρπάξανε στὸ χέρι τὸ Βασιλειά, καὶ τὸν κάνανε βούλα.

Ἀπὸ τότες οἱ Ὑπουργοὶ κάνουν ὅ,τι θέλουνε, καὶ οἱ βουλευτάδες ὅποιους θέλουν Ὑπουργούς...

Ὑπουργοὶ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ βουλευτάδες τὴν ἄλλη στήσαν τὸ χορὸ καὶ τὸν πᾶνε γαϊτάνι, τρῶνε, πίνουν κι' ὁ λαὸς πληρώνει.

Στὴ Βουλή, ποῦ μαζεύονται, βαροῦν τὰ τούμπανα μὲ κάτι ψευτοδημηγορίαις καὶ ψευτοκουβένταις ποῦ λένε, γιὰ νὰ μὴν ἀκούεται ἡ βαρυκόμια τοῦ λαοῦ.

Μ' αὐτὰ τὰ δυὸ ποῦ εἴπαμε, νὰ κάνῃ τὴ μιὰ μεριὰ ὅ,τι θέλει ὁ Ὑπουργός, καὶ τὴν ἄλλη οἱ Βουλευτάδες νὰ κάνουν ὅποιους θέλουν Ὑπουργούς, νὰ τί παιγνίδι δίπορτο παίζεται:

Ὁ βουλευτὴς ἔχει τὴν ἀνάγκη τοῦ ὑπουργοῦ, γιὰ νὰ κάνῃ ὅ,τι θέλει στὴν ἐπαρχία του, γιατὶ ὁ ὑπουργὸς ἔχει στὸ χέρι βούλα, ποῦ οὔλα τὰ κάν' ἀναθεμάτη.

Ὁ ὑπουργὸς πάλι ἔχει κι' αὐτὸς τὴν ἀνάγκη τοῦ Βουλευτῆ, γιὰ νὰ ἦναι ὑπουργός, γιατὶ κι' ὁ βουλευτὴς ἔχει στὸ χέρι τὸν ψῆφο, ποῦ κάνει τὸν ὑπουργό.

Ὑπουργοὶ καὶ βουλευτάδες κάνανε ἀλλαξιά, οἱ ὑπουργοὶ πήρανε τοὺς ψήφους τῶν βουλευτάδων, καὶ οἱ βουλευτάδες πήρανε τὴς βούλαις τῶν ὑπουργῶν, κ' ἔτσι στὴ Βουλὴ μέσα γίνεται ὅ,τι θέλουν οἱ ὑπουργοί, γιατὶ ἔχουνε τοὺς ψήφους τῶν βουλευτάδων, κι' ὄξω ἀπὸ τὴ Βουλή, στὴς ἐπαρχίαις, καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμα τὴν Ἀθήνα, ὅ,τι θέλουν οἱ βουλευτάδες, γιατὶ τοῦτοι πάλι ἔχουν τὴς βούλαις τῶν Ὑπουργῶν.

Τούτ' ἡ ἀλλαξιὰ τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν βουλευτάδων εἶναι κεῖνο ποῦ ἀκοῦτε νὰ λένε ρουσφέτι, κι' ἀπ' αὐτὸ ἔρχονται οὔλα τὰ κακά.

Ὄντας μᾶς βαίνουνε τοὺς φόρους, γιὰ νὰ μᾶς καλοπιάσουν, μᾶς λένε, πῶς τάχατες τοὺς πληρώνομε γιὰ νάχουμε τάξι, ἀσφάλεια καὶ δικαιοσύνη, γιὰ νὰ ζοῦμε οὔλοι μας ἥσυχα κι' ἀναπαυμένα καὶ νὰ μὴ πειράζῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Τοῦτα μᾶς τὰ λένε γιὰ νὰ μᾶς γελάσουν, κ' ὕστερα, ποῦ τοὺς δώσουμε τοὺς φόρους, κἀνένα δὲ βαίνουνε μήτε γιὰ τὴν τάξι, μήτε γιὰ τὴν ἀσφάλεια, μήτε γιὰ τὴ δικαιοσύνη, παρὰ γιὰ τὰ συμφέροντά τους καὶ γιὰ τὸ σκοπό τους, κι' ὁ σκοπός τους εἶναι ποτὲ νὰ μὴ βασιλέψῃ ἡ τάξι καὶ ἡ δικαιοσύνη, γιατὶ τότες πῶς θὰ κάνουν ὅ,τι θέλουν.

Ὁ λύκος στὴν ἀνεμοζάλη χαίρεται.

Κείνους ποῦ βαίνουν τάχατες γιὰ νὰ ζοῦμε ἥσυχα κι' ἀναπαυμένα, τοὺς μεταχειρίζονται γιὰ τὴν ἀταξία καὶ γιὰ τὴν ἀδικία. Τοὺς βαίνουν γιὰ νὰ βοηθᾶνε τοὺς δικούς τους καὶ νὰ κατατρέχουνε καὶ ν' ἀδικᾶνε τοὺς ἀλλουνούς, ποῦ δὲν εἶναι δικοί τους.

Τοῦτο τὸ κάνουν καὶ γιὰ νὰ μᾶς διαιρέσουν, γιατὶ μὲ τὴ διαίρεσί μας αὐτοὶ βασιλεύουν εὐκολώτερα, παρὰ ὅταν εἴμαστε μονιασμένοι. Ὅπως μᾶς καταντήσανε, κανένας ἀπὸ μᾶς νὰ μὴν εἴπῃ, πῶς ὁρίζει τίποτα, μήτε τὸ σπῆτί του, μήτε τὸ χωράφι του, μήτε τὸ ἀμπέλι του, μήτε τὸ δέντρο του, μήτε τὸ ζῶ του, μήτε τὸ παιδί του, μήτε τὴ ζωή του τὴν ἴδια.

Γιατί, ἂν τοῦ τύχῃ κανένα ἄδικο, πουθενὰ δὲν μπορεῖ νὰ βρῇ ὑπεράσπισι καὶ δικαιοσύνη. Κεῖνοι, ποῦ θὰ πάῃ νὰ τοὺς εἴπῃ τὸ παράπονό του, τοῦ γυρίζουνε τὴς πλάταις καὶ τοῦ κλειοῦνε καὶ τὴν πόρτα, γιατὶ δὲν εἶναι γιὰ νὰ δίνουν τὸ δίκιο στὸν ἕνα καὶ στὸν ἄλλο, παρὰ νὰ κάνουν τὸ χατῆρι τῶν βουλευτάδων.

* *
*

Μᾶς λένε ἀκόμα, πῶς τοὺς φόρους τοὺς πληρώνουμε γιὰ τὴν πατρίδα, γιατὶ ξέρουνε πῶς οὔλοι μας τὴν ἀγαποῦμε· μὰ καὶ σὲ τοῦτο ἀκόμα μᾶς γελᾶνε.

Αὐτοὶ ὄχι μόνον τίποτα δὲν κάνουνε γιὰ τὴν πατρίδα, ἀλλὰ καὶ κεῖνα ποῦειχε τῆς τὰ πήρανε.

Σὰ διώξαμε τοὺς Τούρκους, ὁ συχωρεμένος ὁ Κυβερνήτης στάθη ἄξιος κι' οὔλα τὰ κτήματα τῶν τουρκῶνε τὰ πῆρε καὶ τά κανε ἐθνικά, κ' ἔτσ' ἤτανε δίκαιο νὰ γίνῃ, γιατὶ καὶ οἱ Τοῦρκοι ἄδικα μᾶς τὰ εἶχανε παρμένα τὸν καιρὸ ποῦ κυριέψανε τὸν τόπο μας.

Οὔλα τὰ κτήματα λοιπὸν ἦσαν ἐθνικά, καὶ τὴν σήμερον τίποτα δὲν τοῦμεινε, γιατὶ τά φαγε ὁ ἕνας κι' ὁ ἄλλος ἀπὸ τοὺς μεγαλοσιάνους, ποῦ πρῶτα κανείς τους δὲν εἶχε οὔτε παρά, οὔτε τόπο τὰ θαφτῇ, καὶ σήμερα ἔχουν χώραις καὶ χωριά, καὶ τσιφλίκια καὶ πα-

* Ἡ ἀρχή του στὸ 112 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ».

λάτια. Ξοδεύουνε ἄλλος τρεῖς κι' ἄλλος τέσσαρες χιλιάδες τὸ μῆνα, καὶ ἡ τσέπη τους πάντα γιομάτη βρίσκεται.

Ἀπὸ ποῦ τὸ κάνκνε τόσο βιός;

Νὰ ἀπὸ μᾶς τὸ πήρανε καὶ τὸ πέρνουνε, ποῦ νὰ τὸ βρῆνε ἀπὸ τὸ Θεό, γιατὶ ἐμεῖς δὲν εἴμαστε ἄξιοι νὰ τοὺς τὸ πληρώσουμε.

Μᾶς παιζογελᾶνε πῶς ἔχουν στρατὸ καὶ στόλο γιὰ τὴν πατρίδα, μὰ κεῖνοι οὔτε στρατὸ οὔτε στόλο θέλουν γιὰ τὴν πατρίδα, παρὰ μοναχὰ γιὰ τὸν ἑαυτό τους, γιατὶ ἡ πατρίδα, ἂν εἶχε στρατὸ καὶ στόλο, καὶ τὰ δυό, δὲν θὰ τοὺς ἀφίνανε νὰ κάνουν κεῖνα ποῦ κάνουνε.

Καλὸς κι' ἄξιος καὶ φοβερὸ παλληκάρι εἶναι καὶ ὁ στρατιώτης μας καὶ ὁ ναύτης μας, μὰ τί νὰ σοῦ κάνουνε, ποῦ οἱ ρουσφετιλίδες ποτὲ δὲ τοὺς ἀφίνουν νὰ μποῦνε σὲ ταξι, καὶ χωρὶς ταξι, ποιός μπορεῖ νὰ κάνῃ στρατὸ καὶ στόλο.

Ὁ μικρότερος δὲν ἀκούει τὸ μεγαλείτερο, γιατὶ ἀκατόνονται αὐτοί.

Ὁ ἀξιότερος δὲν πάει μπρὸς γιὰ νὰ φιλοτιμηθῇ κι' ὁ ἄλλος νὰ γίνῃ ἄξιος.

Μπροστὰ πᾶνε κεῖνοι ποῦ ἔχουν τὰ μέσα τῶν ρουσφετιλιδων, καὶ μὲ τοῦτο τὸν τρόπο, ὅσοι ἔχουν ζῆλο τὸν χάνουνε, κι' ἄλλοι φεύγουν ἀπὸ τὸ στρατό, κι' ἄλλοι βαργεστᾶνε καὶ γίνονται σὰν τοὺς ἀλλουνούς, ποῦ δὲν κάνουν τὸ χρέος τους, παρὰ κάνουν' ἐκεῖνο ποῦ θέλουν οἱ πολιτικοί.

Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο μονχὰ τὸ κακὸ ποῦ γίνεται, παρὰ κι' ἄλλο μεγαλείτερο. Ἡ ἀδικία φέρνει τὴν διαίρεσι στὸ στρατὸ καὶ στὸ στόλο, καὶ ἴσια ἴσια τοῦτο γυρεύουν οἱ ρουσφετιλίδες, γιὰ νὰ κάνουνε, μὲ τὴ διαίρεσι, τὸ στρατὸ καὶ τὸ στόλο, ὅπως τὸν θέλουν, ὡς καθὼς καὶ τὸ λαό, μὲ τὴ διαίρεσι τὸν κάνουν ὅπως θέλουνε, κι' ἔτσι δὲν ἔχουν νὰ φοβηθοῦνε μήτε τὸν ἕνα μήτε τὸν ἄλλο.

Τὸν καιρὸ τοῦ Κυβερνήτη δίναμε εἴκοσι πέντε μελλεούνια γρόσια κείνου τοῦ καιροῦ, ποῦ μᾶς κάνουν ὀχτὼ μελλεούνια δραχμαίς, καὶ μ' αὐτὰ εἴχαμε εἴκοσι χιλιάδες στρατιώταις καὶ ξῆντα καράβια, κ' οἱ στρατιῶταί μας κ' οἱ ναῦταί μας ἤσκνε λοντάρια, γιατὶ οὔλοι τους ἤσαν' ἀδερφωμένοι.

Ὁ συχωρεμένος ἐκεῖνος καὶ καζάρμαις ἔφτιασε, καὶ σχολεῖα, καὶ κονάκια, καὶ ναύσταθμο στὸν Πόρο, ποῦ τὸν χαλάσαμε τώρα, καὶ ταρσανὰ στ' Ἀνάπλι.

Σαράντα πέντε μελλεούνια πλερώνουμε τώρα, καὶ τίποτα ἀπὸ κεῖνα δὲ γίνεται.

Μήτε στὸν καιρὸ τοῦ Κυβερνήτη βάναμε χρέος, μήτε στὸν καιρὸ τοῦ Ὄθωνα. Τώρα βουλιάξαμε στὰ δάνεια.

Πεντακόσια μελλεούνια χρωστᾶμε, ποῦ νὰ πουληθοῦμε οὔλοι δὲ μποροῦμε νὰ τὰ πληρώσουμε.

Καὶ μὲ τὸ νὰ μᾶς βάλανε τόσο χρέος, δώκανε καὶ στὴν Τράπεζα νά χῃ χαρτὶ καὶ μὲ χαρτὶ νὰ γυρίζουμε. Ἀσημι καὶ μάλαμα μὲ τὸ ντουφέκι κάνεις δὲ βρίσκει, μοναχὰ κκμπόσαις παληοδεκάρες καὶ κείναις λιγοσταίς.

(Ἀκολουθεῖ)

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΣ
πρ. Ὑπουργὸς

ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΠΟΥ ΘΑ ΓΙΝΗΣ

(Τοῦ Δανοῦ Πῶσε)

Τὴν ἡμέρα ποῦ θὰ γίνῃς, ἀλλουνοῦ γυναῖκα ἐσύ
Σὰ μεγάλο πανηγύρι χαρωπὰ θὰ τὴν γιορτάσω
Θὰ γεμίσω τὸ ποτῆρι ὡς ἐπάνω μὲ κρασὶ
Καὶ μὲ εὐχὲς γιὰ τὴν ὑγειά σου ὡς τὸν πάτο θὰν τ'ἀδειάσω

Θὰν τὸ πιῶ εἰς τὴν ὑγειά σου,στὴν ὑγειά του, καὶ θὰ εἰπῶ
«Στὸ καινούργιο σπίτι πάντα εὐτυχία καὶ γαλήνη»
Θἄεινε ἡ μέρα αὐτὴ γιὰ μένα πανηγύρι χαρωπὸ
Ἂν καὶ ἡ δύστυχη καρδιά μου πικρὰ δάκρυα θὰ χύνῃ...

Βαρειὰ λύπη θὲ νὰ νοιώσω ἂν σὲ ἰδῶ μ' ἄλλον μαζὶ
Τῆς ζωῆς ν' ἀκολουθήσῃς τὸ ταξεῖδι εὐτυχισμένα,
Μὰ βαρύτερη νὰ ξέρω ἡ ἀγάπη μου πῶς ζῇ
Ἔρημη στὸν κόσμο τοῦτο καὶ μονάχη σὰν καὶ μένα. .

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΥΡΩΜΕΝΟΣ

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ

ΓΑΛΛΙΚΗ Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΝΑΘΡΟΦΗ;

Στὴ Γαλλία ἡ ἀγγλικὴ τῶν παιδιῶν ἀναθροφὴ ἔχει τόση πέραση, ὅση στὴν Ἀγγλία ἡ γαλλικὴ μαγειρικὴ καὶ ραφτική. Τὸ νἄχεις ἀγγλικὴ ἀναθροφὴ στὴ Γαλλία (être élevé â l'anglaise) εἶναι σὰ νὰ πεῖς δίπλωμα καλῶν φερσιμάτων, κι' οἱ καλύτερες φαμίλιες παίρνουνε ντντάδες ἀπὸ τὴν Ἀγγλία, ὄχι μονάχα γιὰ νὰ μάθουν τὰ παιδιά τους νωρὶς ἀγγλικά, μόνο καὶ γιὰ νὰ μεγαλώσουνε μ' ἀγγλικοὺς τρόπους τοῦ τραπεζιοῦ καὶ τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ τοὺς γίνουν φυσικοί τους.

Στῆς μεσιανῆς γαλλικῆς σειρᾶς τὶς φαμίλιες τὸ uursery *(τῶν παιδιῶν δωμάτιο) εἶναι ἄγνωστο· γιατὶ ἔχουν τὴ στραβὴ ἰδέα πῶς τὰ παιδιὰ τ' ἀναθρέφουν καλύτερα οἱ γονιοὶ παρὰ οἱ ξένοι, καὶ τὰ παιδιὰ τους ἀπὸ 2 χρονῶ κάθουνται στὸ τραπέζι μὲ τοὺς μεγάλους κι' ἀνακατέβουνται στὴ γενικὴ κουβέντα, ὅτα δὰ καὶ δὲν τὴν μονοπωλοῦν.*

Ἐκεῖ δίνει καὶ τὴ γνώμη του, τὶ θὰ φάει, διαλέγοντας κιόλας τὸ πιοτό του «ἄσπρο, μάβρο κρασί, ἢ μπίρα». Μὲ πετσέτα σὰ σεντόνι δεμένη στὸ λαιμὸ τρώει ἀπὸ κάθε φαΐ κατὰ τὸ δικό του τρόπο, πότε μὲ κουτάλι πότε μὲ τὰ χέρια, κατὰ πῶς τοῦ κατέβει. Κι' ἂν τοῦ φανεῖ πῶς τὸ τραπέζι παραβαστᾷ καὶ βαρεθεῖ, σηκώνεται, περπατάει ὁλόγυρα καὶ διασκεδάζει πειράζοντας τοὺς ἄλλους κι' ἀμποδίζοντας κάθε κουβέντα, ἐξὸν σὰ φτάσει κανένας μεζές, καὶ τότες ἴσως καταφέρουνε νὰ τὸ ξανακαθίσουνε χαϊδέβοντας τὴ λαιμαργία του. Τὸ βλογημένο τὸ ἀγγλικὸ ρητό, πῶς «Τὰ παιδιὰ νὰ βλέπουνται, μὰ νὰ μὴν ἀκούγουνται» δὲν ἔχει ἰσοδύναμο στὴ γαλλικὴ γλῶσσα, καθὼς μήτε στὴ γαλλικὴ γνώμη.

Ἀπὸ τὴ στιμὴ ποὺ γεννιέται τὸ παιδὶ τῶν Γάλλων εἶναι ὁ μόνος σκοπὸς τῆς ζωῆς τους. Ὁ Γάλλος ὡς πατέρας εἶναι ὁ καλύτερος καὶ πιὸ ἀφωσιωμένος τοῦ κόσμου. Ἀφτός, ποὺ συχνὰ εἶναι ἄστατος ἄντρας, γίνεται ὄντο διαφορετικὸ ἀπὸ τὴ στιμὴ ποὺ γεννιέται τὸ πρῶτο του παιδί· οἰκονόμος, ἀπομονητικός, ἀφτάπαρνος· κάθε του λέφτερη ὥρα ἀπὸ τὴ δουλιά του, στὸ σπίτι τὴν περνᾷ. Σὰν πλερωθοῦν τὰ πιὸ χρειαστά, τότες καὶ τὸ μονόλεφτο θὰ οἰκονομήσει γιὰ προῖκα τῆς θυγατέρας του ἢ γιὰ νὰ μάθουν τ' ἀσερνικά του κάτια τέχνη. Ἂν πεῖς τὴ μητέρα ἀφτῆς τῆς σειρᾶς εἶναι ἀληθινὴ σκλάβα μόνη της, γενικὴ νοικοκυρὰ καὶ μόνη της γενικὴ ντντᾶ.

*Ἡ ντντᾶ ἢ φραντσέζα (*bonne d' enfants*) ὅταν ὑπάρχει, εἶναι πολὺ κατώτερα τῆς Ἐγγλέζας (*nurse*). Μόλις τῆς ἐμπιστέβουνται τὰ μικρότερα νὰ τὰ βγάλει περίπατο καὶ νὰ σηκώνει ἀγκαλιὰ τὸ μωρουδάκι Ἀκόμη καὶ τότες μπορεῖς νὰ πεῖς πάντα τὴ συντροφέβει καμαρωμένη ἡ μητέρα. Κάτου στὰ Ἠλύσια τοῦ Παρισιοῦ ἑκατοντάδες νοστιμοῦλες μαμάδες σεργιανίζουν κάθε μέρα στὸ πλάϊ τῆς νουνοῦς μὲ τὸ περίεργο μακρὺ πανωφόρι καὶ τὶς μακρυὲς κορδέλες. Καὶ ὅμως, ἂς ἀφωσιώνεται μὲ πάθος στὸ μικρό της, ὅσο θές, κι' ἂς τοῦ δίνει ὅ,τι θέλει γιὰ νὰ τὸ καλοκαρδίσει καὶ στὸ παραμικρό, ἀφτὴ ἡ μητέρα ἀληθινὴ παιδαγωγήτρα δὲν εἶναι. Συχνὰ ἡ ἀφστηράδα της ἢ πάλι ἄλλοτες ἡ μαλακάδα της ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ νεβρισμὸς τῆς στιγμῆς. Δὲν ἔχει ἀληθινὸ σύστημα οὔτε κανονισμὸ τῆς καθημερνῆς ζωῆς. Μ' ἕνα λόγο δὲν ἀναθρέφει.*

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΤΟ ΦΑΝΤΑΜΑ

Εἶταν Ἀπρίλης θυμοῦμαι τότε—ἴσια ἴσια πέντε χρόνια πᾶνε.—Ὡς ἑκατὸ νομάτοι βεβαιώνανε πὼς τὸ 'δανε μὲ τὰ μάτια τους τὸ φάντασμα, ἐκεῖ κάτου στὸ ποτάμι, ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας, ὄξω ἀπ' τὸ χωριό, ἀσπροφορεμένο ἀψηλὸ ἀψηλό· τριγύριζε τὸ ποτάμι καὶ σκλήριζε, σὰν κάποιος νὰ τὸ βασάνιζε, καὶ μέσ' στὶς σκληρίδες του ἐκεῖνης ξεχωρίζανε τὰ λόγια—Ἀντριά! Ἀντριά!

Φόβος καὶ τρόμος εἶχε πέσει στὸ χωριό· εἶταν ἡ ἐποχὴ τῆς δουλειᾶς, κι' ὅμως οἱ ἀμπελιάτες ἀπ' τὸ μεσημέρι ἄφιναν τὶς δουλειές τους· οἱ πόρτες νωρὶς σφαλούντανε, οἱ μάννες μὲ τρομάρα προφύλαγαν τὰ παιδιά τους, οἱ σκύλλοι ὁλονυχτὶς οὐρλιάζανε μ' ἀγριάδα, π' ἀνασήκωνε τὶς τρίχες τῶν ἀθρώπων καὶ παντοῦ ἄλλη κουβέντα δὲν ἄκουες. Οἱ γεροντότεροι δηγούντανε πρωτινὲς ἱστορίες γιὰ φαντάσματα καὶ βρουκολάκους, οἱ γιαγιὲς κάνανε τ'ἀγγόνια τους νἀνατριχιάζουνε λέγοντάς τους φανταστικὰ παραμύθια γιὰ στοιχειὰ καὶ γιὰ νεράϊδες.

Ἐκεῖνες τὶς μέρες εἶχανε θάψει κοντὰ στὸ ποτάμι ἄκλαφτο κι ἀδιάβαστο ἕνα κορίτσι, ποὺ πῆγε καὶ πνίγηκε μοναχό του καὶ χωρὶς ἄλλο ἀφτὸ θὰ βρουκολάκιασε. Ὅλοι τὸ ξέρουν, πὼς αἰτία τοῦ κακοῦ εἶταν ὁ Ἀντριάς, ποὺ πρῶτα τ' ἀγαποῦσε κ' ὕστερα τὸ παράτησε.

Ἀκοῦστε ἀφτὴν τὴν ἱστορία.

Ἐδὼ καὶ δεκαπέντε χρόνια πάνου κάτου, στὰ ἔβγα τοῦ Μαΐου, ἀνήμερα τ' Ἁη-Κωνσταντίνου κάμναμε κατὰ τὰ συνηθισμένα πανηγύρι κάτου ἀπ' τὶς ἰτιὲς τοῦ μοναστηριοῦ, λίγο πιὲ πέρ' ἀπ' τὸ ποτάμι. Ὅλο τὸ χωριὸ εἶταν ἐκεῖ. Ὁ Ἀντριὰς θὰ 'ταν τότε ὡς δώδεκα δεκατρίω χρονῶ παιδί. Καμιὰ δεκαριὰ μεσιοπαίδια ἀγόρια καὶ κορίτσια παίζανε κοντὰ στὸ ποτάμι, ἀπὸ τὶς παρέες. Ἐκεῖ ἀπάνου στὸ παιχνίδι, φαίνεται, ποιὸς ξέρει; γλιστράει ἕνα κοριτσάκι καὶ πέφτει μέσ' στὸ ποτάμι. Τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ φοβηθήκανε τότες καὶ μπήξαν τὶς φωνές. Μὰ ὁ Ἀντριὰς δὲ χάνει καιρό, βγάζει τὸ πανωφόρι του καὶ βουτᾷ κατόπι ἀπ' τὸ κοριτσάκι. Τὰ σκουξίματα τῶν παιδιῶνε μᾶς τρομάξανε κι ὅλοι μας τρέξαμε κατὰ κεῖ. Καὶ βλέπουμε λοιπὸν τὸν Ἀντριὰ νὰ βγαίνει ἀπ' τὸ ποτάμι κρατώντας στὴν ἀγκαλιά του τὴ Ζαφειρίτσα. Τὰ ξαδά της τὰ μαλλάκια εἶχανε χτενιστεῖ πίσω μοναχά τους ἀπ' τὸ νερὸ κ' ἡ ἀντηλιὰ τοῦ μεσημεριοῦ στόλιζε μὲ φωτερὸ στεφάνι τὸ κεφαλάκι της τὸ στρογγυλό. Ἔτσι καθρεφτίζουνταν ὁ ἥλιος κι ἀπάνου στὸν κατάβρεχτο τὸν Ἀντριὰ καὶ τὸν ἔλουζε στὴ λάψη, ποὺ θαρροῦσες, πὼς βλέπεις τὸν Ἀρχάγγελο νὰ βαστᾷ στὴν ἀγκαλιά του ἄκακη ψυχὴ γιὰ τὴν παράδεισο.

Καὶ ποὺ νὰ τ' ἀραδιάζω τώρα τὰ συχαρήκια ποὺ πῆρε καὶ τὶς παίνες π' ἄκουσε τότες ὁ Ἀντριάς. Ὅλοι μ' ἀφτὸν εἴχανε νὰ κάμουνε, μὲ τὸ θάρρος του, μὲ τὴν τόλμη του ποὺ δὲν ντρόπιασε τ' ὄνομά του· κ' ἐκεῖνος δὰ γιὰ ὅλ' ἀφτὰ καμάρωνε. Ἀκόμα οἱ γονιοὶ τῶν παιδιῶνε δώσανε λόγο νὰ κάνουνε συμπεθεριό, σὰν ἔρθουν τὰ παιδιὰ σὲ ἡλικία. Μὰ κ' ἐκεῖνα τὰ κατεργάρικα ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἀλλιῶς κοιταζούντανε καὶ μέρα μὲ τὴ μέρα ὅσο μεγαλώνανε τόσο ἀντριώνουνταν κι ὁ ἔρωτάς τους κ' ἔτσι ὅλοι πιὰ τό 'χαμε πανὶ δεμένο, πὼς ἅμα ἐρχότουνε σὲ ἡλικία θὰ παιρνονόντανε.

Τέσσαρα χρόνια ζήσαν ἔτσι σὰν ἀρβωνιασμένα κ' οἱ γονιοί τους τὸ 'χαν ἕνα καὶ καλό. Κὶ ἀποφασίσανε δὰ νὰ στείλουν τὸ παιδὶ στὴν ξενιτειὰ γιὰ νὰ σπουδάξει, νὰ δεῖ κόσμο, νὰ γίνει ἄθρωπος. Εἶταν κρῖμα ἕνα τέτοιο παλληκάρι νὰ μείνει ἄπραχτο μέσ' στὸ χωριό. Ἔτσι τολοιπὸν χωριστήκανε μὲ πόθους καὶ μ' ἐλπίδες. Ὡστόσο περνούσανε τὰ χρόνια, κ' ἡ Ζαφειρίτσα γίνουνταν κοπέλλα ὄμορφη καὶ χαριτωμένη· καὶ πάντεχε μὲ λαχτάρα τὸν καλό της, νὰ γυρίσει ἀπ' τὴν ξενιτειὰ ὄμορφος, σπουδασμένος, ζουλεμένος, γιὰ νὰ τόνε μαγέψει μὲ τὰ κάλλη της.

Τὸ καημένο τὸ κορίτσι, ποὺ νὰ βάλει μὲ τὸ νοῦ του, πὼς ἐκεῖνος θὰ τὴν ξεχνοῦσε!

Αἴ! τώρα ἐκεῖνος ἔμαθε γράμματα, εἶδε κόσμο, ἄκουσε

Πρέπει νὰ ποῦμε καὶ τὰ καλὰ της τῆς γαλλικῆς ἀναθροφῆς. Τὸ νὰ βρίσκουνται πάντα μὲ τοὺς γονιούς τους τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες στιμὲς τῆς ζωῆς γεννᾷ τρυφερὸ δεσμὸ μεταξὺ τους —δεσμὸ ποὺ οὔτε κἂν τὸν ὀνειρέβουνται στὶς Ἀγγλο—Σαξωνικὲς χῶρες. Ἡ ἀφωσίωση τοῦ Γάλλου στὴ μητέρα του ἐκεῖ ἔχει τὴν ἀρχή τους, κι' ὅταν Γάλλος ἀγαπᾷ γυναῖκα, τὴν ψυχὴ τῆς μάννας του ζητᾷ ποὺ τ' ἄσο θερμὰ τοῦ ἔπλασε τὴ δική του παιδικιὰ καρδιά.

Μάννα καὶ κόρη εἶναι σφιχτοδεμένες στὴ Γαλλία. Ἀκόμα καὶ σὰν πατρεφτεῖ, ἡ κόρη πάντα ζητᾷ τῆς μάννας της τὴ συβουλὴ ὄχι μόνο στὰ μικρά, μὰ καὶ στὶς πιὸ σημαντικὲς στιμὲς τῆς ζωῆς της, κι' οὔτε τῆς περνᾷ ἀπὸ τὸ νοῦ νὰ τὴν παρακούσει. Γι' αφτὸ ὅμως, κρυώνουν καὶ κἄποτες οἱ νιόπαντροι μεταξύ τους, κι' ἀπὸ δῶ πηγάζει τὸ μῖσος τοῦ Γάλλου γιὰ τὴν πεθερά του.

Ἡ ἀναθροφὴ τῶν γαλλόπαιδων εἶναι γενικὰ νὰ ποῦμε αἰστημματική, ὄχι ἀντρικιὰ καὶ λογική. Ἐκεῖ ποῦ στὴν Ἀγγλία ἡ μητέρα θὰ πεῖ τοῦ παιδιοῦ της «Μὴν τὸ κάνεις, παιδί μου, εἶναι στραβό,» στὴ Γαλλία θὰ τοῦ πεῖ «Μὴν τὸ κάνεις, ἀγάπη μου, γιατὶ θὰ κακοκαρδίσεις τὴ μαννοῦλα σου».

Ἐμεῖς ποὺ ὅλα τ' ἀντιγράφουμε ἀπὸ τοὺς Γάλλους, τοὺς μιάζουμε καὶ στὴν ἀναθροφή, Νομίζω πὼς θὰ βγαίναμε πιὸ κερδεμένοι ἐφαρμόζοντας μερικὰ ἀπὸ τ' ἀγγλικὸ τὸ σύστημα. Πόσο πιὸ φρόνιμα θἄκαναν οἱ πλούσιοι μας στὴν Ἑλλάδα ἀντὶς νὰ παίρνουνε Γαλλίδες ἂν ἔπαιρναν τῶν παιδιῶν τους ἐγγλέζες ντατάδες. Εἶναι πολὺ πιὸ ἀνώτερές τους καὶ ξέρουν πῶς νὰ φερθοῦν καὶ τί νὰ ποῦν ἢ νὰ μὴν ποῦν στὰ παιδιά, γιατὶ κι' ἐκεινῶν ἡ ἀναθρσφὴ συστημματικὰ ἔγινε, ὅσο φτωχὲς κι' ἂν εἶναι.

Λίβερπουλ. 5 τοῦ Σταυροῦ

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

Ἂν τὸ παιδί σου καταπιεῖ καμιὰ βελόνα ἢ τίποτα τέτιο μυτερό, μὴν τοῦ δώσεις καθαρτικό. παρὰ δώσε του νὰ φάει ὅσο μπορεῖ νὰ σηκώσει χαλβᾶ ἢ πολὺ πηχτὸ ριζόγαλο. Ἡ βελόνα θὰ χωθεῖ μέσα στὴν ὕλη καὶ περνῶντας μαζί του δὲ θὰ βλάψει τοῦ παιδιοῦ τὰ σωτικά.

— Θυμᾶμαι τοὺς παλιοὺς καιροὺς, εἶπε ὁ παππούς. Τί φτήνια, παιδί μου .! Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ μεγάλο οἰκόπεδο ; Μοῦ τὸ προσφέρνανε γιὰ ἕνα κομάτι ψωμί..

—Καὶ γιατὶ δὲν τ' ἀγόρασες, παππού ;

—Ποῦ νὰ βρεῖς τὸ κομάτι τὸ ψωμὶ τότες, παιδί μου ! τόσα, διάβασε τόσα, πῶς θέλετε νὰ θυμᾶται τὸ χωριάτικο κοριτσάκι ; Τὶ μαθὲς καὶ σὰν τὸ γλύτωσε ἀπ' τὸν ποταμό ; εἶναι τάχα ὑποχρεωμένος νὰ το πάρει κιόλας ; Τώρα μάλιστα ποὺ τοῦ κάνουν τὰ γλυκὰ μάτια ἐδῶ στὴ χώρα. τέτοια κορίτσια πλούσια καὶ σπουδασμένα ! Καλὰ τὸ λέει τὸ κατάλληλο αμάτια ποὺ δὲ θωρεοῦνται γλήγωρα λησμονιοῦνται». Μήτε γράμματα ἔστελνε πιὰ μήτε πρόσκυμματα. Καὶ στὰ ὕστερνὰ μιὰ μαριόλισσα τόνε βάζει καλὰ στὰ δίχτυα της κ' ἔτσι τὴν ἀρραβωνιάζεται. Ὁ πατέρας του εἶχε πεθάνει σ' ἀφτὸ τὸ μεταξὺ κι ἀφτὸς ἀποφάσισε τώρα νὰ κατέβει στὸ χωριὸ νὰ πουλήσει τὸ ἔχει του καὶ νὰ πάει πίσω νὰ παντρεφτεῖ. Κ' ἔτσι δὰ ὁ καλός μας ἦρθε στὸ χωριὸ ὕστερ' ἀπὸ ἕξη χρόνια· μὰ τὰ μαντάτα εἶχανε φτάσει πρωτύτερ' ἀπ' ἀφτόνα.

Σὰν εἶδε τὴν ἀδιαφοριά του ἡ Ζαφειρίτσα, σὰν ἔμαθε πὼς μ' ἄλλην ἀρραβωνιάστηκε, σὰν εἶδε ἔτσι νὰ χαθοῦν τὰ ὀνείρατά της τὰ χρυσὰ καὶ νὰ σβυστοῦνε μὲ μιᾶς οἱ ἐλπίδες της, οἱ γλυκὲς ἐλπίδες ποὺ μὲ τόση λαχτάρα, ποὺ μὲ τόση ἀγάπη τὸν περίμενε καὶ τώρα τόσο ψυχρὸ τὸν εἶδε καὶ ξένο γι' ἀφτήν, ξένο καὶ γιὰ πάντα, ἔπεσε σὲ διαλογή, κι ὅσο τὸ διαλογίζουταν, τόσο φοβερότερο τῆς φαίνουνταν. Κ' ἔτσι πιὰ μιὰ νύχτα, ποιὸς ξέρει ; μάβρισε τὸ μάτι της, σκοτείνιασε ὁ νοῦς της καὶ σηκώνεται κρυφὰ καὶ πάει καὶ πέφτει στὸ ἴδιο τὸ ποτάμι ἐκεῖ καὶ πνίγεται ἡ ταλαίπωρη Εἶχε βλέπετε γλυκὲς θύμησες ἀπὸ κεῖνο τὸ ποτάμι καὶ μ' ἀφτὲς θέλησε ν' ἀποτελειώσει τὴ ζωή της.

'Αφτὸ τὸ κακὸ ἔκανε μεγάλη αἴστηση στὸ χωριὸ μας, γιατὶ τέτοια πράματα στὰ χωριὰ εἶναι ἀνάκουστα. Ὅλοι τὸ ἔπνε, πὼς αἰτία τοῦ κακοῦ εἶταν ὁ Ἀντριάς, ποὺ τόσο πολὺ τὸν ἀγαποῦσε, κ' ἐκεῖνος ἔτσι ἀπάθρωπα τὴν ἀπαράτησε.

Κὶ σ'ἀφτὸ τὸ μεταξὺ ἄλλο χερότερο συντάραξε τὸ χωριό. Ἐπειδὴς τὸ κορίτσι τὸ θαψαν ἀδιάβαστο ἐκεῖ κοντὰ στὸ ποτάμι, βρουκολάκιασε .κι ἀρχίνησε νὰ βγαίνει τὴ νύχτα. Ἑκατὸ ἀνομάτοι τὸ λιγώτερο εἶναι, ποὺ τὸ ἰδαν ἐκεῖνες τὶς μέρες, ἕν' ἀσπροφορεμένο φάντασμα ἀψηλὸ ἀψηλὸ· τριγύριζε τὸ ποτάμι καὶ σκλήριζε, σὰν κάποιος νὰ τὸ βασάνιζε, καὶ μέσ' στὶς σκληρίδες του ἐκεῖνες ξεχωρίζανε τὰ λόγια—Ἀντριά! Ἀντριά !

Σὲ κάθε ἄλλη περίσταση ὁ Ἀντριὰς ἀφτὰ θὰ τ' ἄκουε βερεσὲ καὶ θὰ γέλασε γιὰ τὶς ἀνοησίες τῶ χωριατῶνε, γιατὶ οἱ προκομμένοι, λένε, φαντάματα καὶ βρουκολάκους καὶ τέτοια πράματα δὲν τὰ πιστέβουνε.

Μὰ τώρα τὰ γενούμενα τόνε ρίξανε σὲ κακιὰ ψυχοστασιά.

Λὲς καὶ τὸν εἶχε πιάσει τὸ αἷμα τῆς ἀδικοσκοτωμένης καὶ κάθε μέρα τὸν ἔβλεπες μοναχό του τὸν ἄμμο—ἄμμο νὰ τραβάει κατὰ τὸ ποτάμι σὰν ξεχαλμένος· ἤθελε, θαρρεῖς. καὶ καλὰ νὰ συναπαντήσει τὸ φάνταμα. Ἐκεῖ πήγαινε καὶ καθούνταν ἀπάνου στὴν ἀμμουδιὰ κοντὰ στοῦ ποταμιοῦ τὸ στόμα καὶ συλλογιούντανε. Ξυπνοῦσε τότες ἡ συνείδησή του καὶ θυμούντανε τὰ παιδιακήσια χρόνια τὰ ὄμορφα, τ' ἀθῶα, τὰ χρυσά, κ' ἐρχότουνε στὴ φανταστιά του ἡ παλιὰ ἐκείνη ἱστορία, ποὺ γλύτωσε τὸ κορίτσάκι μιὰ φορὰ ἀπ' τὸ ἴδιο τοῦτο τὸ ποτάμι, κ' ἔλεγε γιατὶ τάχα νὰ τὰ φέρει ἔτσι ἡ μοῖρα του νὰ τὸ γλυτώσει, ἀφοῦ ὕστερα εἶτανε νὰ φανεῖ τόσο ἄδικος στὸ κακόμοιρο τὸ κορίτσάκι, ποὺ τόσες ὡραῖες μέρες πέρασε μαζί του, ποὺ τόσο πιστὰ κ' εἰλικρινὰ τὸν ἀγαποῦσε, ἀφοῦ στὰ ὕστερνὰ εἶτανε νὰ πάε, νὰ τὸ πνίξει ὁ ἴδιος τὸ κακορίζικο μὲ τὴν ἀπιστιά του· μὲ τὴν ἀλαφρωσύνη του, μὲ τὴν τιποτένια τὴ συνείδησή του· κ' ἔτσι σπάραζε ἡ καρδιά του, τοῦ ἔρχούντανε σκοτοδίνη, βούϊζαν τ' ἀφτιά του, μάβριζαν τὰ μάτια του κι ὁ παλμός του χτυποῦσε δυνατὰ· καὶ τότε φώναζε ξεφρενιασμένος.

—Ἔβγα νὰ σὲ ἰδῶ, ἔβγα νὰ σοῦ μιλήσω !

Καὶ πάντεχε ν' ἀκούσει, καὶ πρόσεχε νὰ ἰδεῖ· μὰ τίποτις δὲν ἔβλεπε, μηδ' ἄκουε φωνή, ξὸν ἀπ' τοῦ κυματιοῦ τὸ ρέκασμα κι ἀπ' τὸ μουρμούρισμα τοῦ ποταμιοῦ. Τὰ φαντάματα δὲ φανερώνουνται τὴ μέρα.

Καὶ πάλε ξαναφώναζε.

—Ἔβγα λοιπὸν νὰ σφεντονίσεις τὴν κατάρα σου τὴ μάβρη στὸ κεφάλι μου ! Ἔβγα νὰ κεραδνώσεις τὸν ἄπιστο τὸν Ἀντριά, τὸν Ἀντριά !

Καὶ πάλε φοβισμένος ἀπ' τὴν ἴδια τὴ φωνή του σηκωνόφτανε σὰν τρελλὸς καὶ γύριζε γρήγορα γρήγορα στὸ χωριό, καὶ κλειούντανε στὴν κάμαρά του βουβὸς κι ἀλάλητος καὶ κανένα δὲν ἤθελε νὰ δεῖ, καὶ κανένα ν' ἀκούσει·

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ*

(Συνέχεια)

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΤΕΡΝΟΒΑΣ

Ἡ Κοκκινιὰ εἶναι ἕνα βουνὸ ποὺ δεσπόζει τῆς Κλεπαΐδας. Ἀπὸ ἐκεῖ πάνω φαίνεται ἡ Τριχωνία μὲ τὴ λίμνη της, τὰ βουνὰ τοῦ Μεσολογγιοῦ, τ' Ἀραποκέφαλα δηλ. τὰ βουνὰ τοῦ Προυσσοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν Παναγία, τὴν ἰδιαίτερη λατρεία τῶν μερῶν τριγύρω.

Μιὰ φορά, διηγοῦνται, ἐκύλισε κάτω ἀπ' τὸ βράχο τὸ παιδάκι μιᾶς μάννας μὲ τὴν κούνια του. Ἡ μάννα ἔταξε 'ς τὴν Παναγία τὴν Προυσσιώτισσα καὶ ὅταν ἐπῆγε κάτω, εὑρῆκε τὸ παιδί της μέσ' 'ς τὴν κούνια νὰ χαμογελάει καὶ νὰ κρατάει ἕνα τριανταφυλλο.

Ἀπὸ τὴν Κοκκινιὰ πηγαίνει κανεὶς 'ς τὴν Τέρνοβα, ἕνα χωριδάκι. Ἐκεῖ ἔγεινέ καλὸς πόλεμος 'ς τὰ 28.

Ὁ Μπάρμπα-Νάσος ὁ Βοτσαίτης ποὺ ζοῦσε κεῖνο τὸν καιρό, δέκα φορὲς μοῦ διηγήθηκε τὴ μάχη μὲ τὶς ἴδιες φράσεις, τὶς ἴδιες κρίσεις, μὲ τὴν ἴδια στερεοτυπία τῆς ἐποχῆς του.

Πόσο μετανοῶ, ποὺ καταγοητευμένος ἀπ' τὴ διήγηση, δὲν κατάγεινα νὰ τὴν γράψω αὐτολεξεὶ ποτέ.

Μοῦ εἶπε ὅτι ἐφάνηκαν οἱ Τοῦρκοι τοῦ Καρπενησιοῦ μιὰ μέρα γιὰ νὰ βοηθήσουν τὸν Πρεβίστα, τὸν ἀποκλεισμένο 'ς τὴ Λομποτηνά.

Μοῦ εἶπε πῶς ἐμοίρασαν καὶ ποιοὶ ὁπλαρχηγοὶ πῆραν τὶς τάδε καὶ τάδε θέσεις προσθέτοντας ὅτι τότε ἦταν ἄγρια τὰ μέρη, λόγγοι ἀπέραστοι, ἐρημιά, κρημίλες καὶ σάρες καὶ κριτσάπια. Μοῦ εἶπε πῶς τουφεκόντας ἀπὸ πυλλὲς μεριὲς ἐρόβησαν τὸν ἐχθρὸ καὶ ἐγύρισε πέρα κατὰ τὴν Κλεπά, πῶς ὁ χαζινὲς τοῦ Καραϊσκάκη τοὺς ἔσωσε.

Ὁ χαζινὲς (πολεμοφόδια) αὐτὸς ποὺ τὸν ἔκαναν τρία ἴσια ταΐνια καὶ τὰ πῆραν μὲ κλῆρο, εἶχε χωθῆ ἐκεῖ ἀπὸ τὸν Καραϊσκάκη, ποὺ πέρναγε μετὰ τὴν ἅλωση τοῦ Μεσολογγιοῦ ἀρωστημένος. Τὸν ἔχωσε 'ς τὸ σπίτι τοῦ Φαρμάκη, ποὺ σώζεται ἀκόμη, εἶναι χαμόσπιτο σὰν ἀποθήκη 'ς τὸ πλάϊ 'ς τ' ἀλώνι κοντὰ 'ς τὴν Ἁγία Τριάδα, τὴν ἐκκλησιὰ τῆς Βοϊτσᾶς. Ὁ Φαρμάκης, ποὺ γεννήθηκε 'ς αὐτὸ τὸ σπίτι, ἤξευρε τὸ μυστικὸ καὶ ἔτσι κρατήσανε τὸν πόλεμο μ' ἐκεῖνον τὸν χαζινέ.

Μοῦ εἶπε πῶς ἀπ' τὴν Τέρνοβα ἐκεῖ ποὺ εἶναι τὸ λιθάρι, τὸ τσόκι, τοὺς τράβηξαν οἱ δικοί μας 'ς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους ποὺ εἶναι σήμερα τὰ Ἑλληνικὰ μνήματα. Οἱ Γιολδασαῖοι εἶχαν κάψει τὰ σπίτια τῆς Κλειτᾶς γιὰ νὰ μὴ βροῦν κατάλυμα οἱ Τοῦρκοι. Ἀλλὰ εὑρῆκαν ἕνα σπίτι τοῦ Παπαντώνη τοῦ Βαμαλοῦ κ' ἔμειναν, γιατὶ αὐτὸ δὲν τὄκαψαν οἱ δικοί μας ἐπειδὴ τοὺς ἔδωκε ὁ Βαμαλὸς κρασὶ καὶ μπουγάτσα.

Μοῦ εἶπε πῶς ἀπάνω ἀπ' τὴν Κοκκινιὰ καταράχα, 'ς τὰ τρία πηγάδια, ἐκεῖ ποὺ λέγεται σήμερα τὰ Ταμπούρια τοῦ Σαφάκα, πῆραν γυροβόλι οἱ δικοί μας καὶ τοὺς γύρισαν πίσω ἀπ' τὴν Σαράντεινα. Ἐκεῖ σὲ μιὰ θέση ποὺ λέγεται 'ς τὰ Κοκκάλια, κοντὰ 'ς τοῦ Κρικέλου, ἔγινε μεγάλη σφαγή. Σώζονται ἀκόμη τὰ κόκκαλα.

Μοῦ εἶπε τέλος πῶς τοὺς Τούρκους τῆς Λομποτινᾶς, ποὺ ἔκαναν ἔξοδο, τοὺς κατάκοψε ὁ Φαρμάκης καὶ τοὺς αἰχμαλώτησε ς' τῆς Γριᾶς τὸ ρέμα εἰδοποιημένος ὅτι ἔφυγαν ἀπὸ ἕνα κουμπάρο του χριστιανό.

Η ΑΜΠΛΙΑΝΗ

Ἀπὸ τὴν Τέρνοβα καὶ τὴν Ἀβόρανη ἀνέβηκα ς' τὴν Ἀμπλιανη τῆς Εὐρυτανίας. Ἀπὸ καιρὸ ἐπιθοῦσα νὰ ἰδῶ τὸ παράδοξο αὐτὸ χωριό.

Ἤτανε ὁ Ἰούνιος σ' τὸ τέλος του. Κρύο φοβερὸ ἐντούτοις μᾶς ἐθέριζε. Ὁ ἀέρας δυνατὸς ἐκυλοῦσε σύνεφα ἀδιάκοπα ποὺ μᾶς ἐσκέπαζαν τὸν ἥλιο πρὸς μεγάλην μας θλίψη.

Σὰν κἄτι ποτὸ θεῖο ἤτανε τὸ νερὸ τοῦ χωριοῦ. Ἐπίναμε ἀδιάκοπα τὸ γευτικὸ καὶ κρυσταλλένιο ἐκεῖνο νερό, χωρὶς νὰ φουσκώσουμε, χωρὶς νὰ αἰστανθοῦμε ἀηδία καὶ χορτασμό.

— Μωρὲ τι παχὺ νερό, διπλὸ θαρρεῖς πὼς εἶναι, σὰν γάλα, ἔλεγε ἕνας ἀπὸ μᾶς διατάζοντας καὶ ἄλλο ποτήρι.

Ἀλλὰ καὶ τὸ γάλα καὶ τὰ κρέατα ἐκεῖ πάνω εἶναι γευτικὰ καὶ καλά.

Τὸ χωριὸ εἶναι μεγάλο, μαγαζειὰ πολλὰ, γιατὶ ὁ κόσμος γλεντᾷ ὁλοένα τὸ καλοκαίρι. Μόνον οἱ γέροι γνέθουν μὲ τὴ ρόκα 'ς τὰ μαγαζειὰ τῆς πλατείας.

Παραδόξως βλέπεις πολλὲς μοοφὲς ἀσθενικές. Οἱ Ἀμπλιανῖτες μόνον δυὸ μῆνες ἔρχουνται 'ς τὸ χωριό τους γιατὶ τὸν χειμῶνα κάνει τόσο χιόνι ποὺ καὶ τὰ σπί-

---

* Ἡ ἀρχή του στὸ 108 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ».

τια ἀπὸ τὸ πολὺ στίβασμα καμμιά φορὰ καθίζουν. Ξεχειμαζουν ἰδιαιτέρως 'ς τοὺς κάμπους τοῦ Μεσολογγιοῦ καὶ τῆς Λαμίας, καὶ ὅταν ἔρχουνται 'ς τὸ χωριό, μαθημένοι ἀπὸ τὸν κάμπο, μόλις πιοῦν τὸ κρύο νερό τους ἀρρωσταίνουν.

Ἐπειδὴ πηγαίνουν κι ἔρχονται οἱ Ἀμπλιανῖτες, ἂν καὶ εἶναι 500 οἰκογένειες δὲν ἔχουν οὔτε δημοτικὸ σχολεῖο.

Γιαυτὸ εἶναι πολὺ συντηρητικοί, παραδομένοι πολὺ 'ς τὰ πάτρια καὶ 'ς τὸν ἑαυτό τους. Ποντρεύονται μεταξύ τους γιατὶ παίρνουν καὶ τὴν δεύτερη ξαδέρφη τους. .

Καὶ ἔχουνε δίκαιο. Οἱ γυναῖκες τους εἶναι πολὺ καλές, ἄσπρες, καθαρές, ντύνουνται πλούσια, σκαρίζουν μόνες τους τὰ πρόβατα καμμιὰ φορὰ καὶ ξέρουν τραγούδια καὶ χορούς.

Μόνον πὺ ντύνονται ἄσχημα σὰν παπάδες.

Φοροῦν ἐξὸν ἀπὸ τὸ μακρύ τους πουκάμισο, τὶς π ρ ο μ ά ν ν ε ς, δηλαδὴ μεγάλες συγκοῦνες μὲ μανίκες, ἄσπρες καὶ ἄβαφες, ἀπέξω φοροῦν φ ὅ λ ο κ ά τ ε ς φ λ ῶ ρ ε ς ἢ κοντοκάπια μαῦρα.

Φοροῦν σκάλτσες κάτασπρες, τσαρούχια μὲ φοῦντες κόκκινες καὶ μπροστὰ μιὰ πυδιὰ στενόμακρη ὡς τὰ νύχια σὰν πετραχείλι.

Φοροῦν μ π α μ π ά ζ ι, κόκκινο φεσάκι, ποῦ γύρω βάζουν μ α γ κ ο ῦ ρ ε ς, δηλαδὴ κομμάτια ἀσημι πάχος δυὸ δάχτυλα ἀπάνω ἀπὸ τὸ μέτωπο καὶ ἀπὸ πάνω ἀπ τὸ παπάζι λευκὸ μαντήλι.

Ἡ κ ο μ π ο θ η λ ι ά, ποῦ ζώνει τὴν προμάννα, ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ λ ύ σ σ ι α (ἀλύσσια) δηλαδὴ ἀπὸ ἀσημένιες καδένες μὲ μιὰ πόρπη, ποῦ θηλιάζουν μπρὸς καὶ δένουνται πίσω.

Στὸ χορὸ ἀρχίζουν ἀπὸ τ' ἀριστερὸ, γι' αὐτὸ καὶ γιὰ τἄλλα δὲν τοὺς χωνεύουν οἱ Κραββαρῖτες καὶ ἀκόμη γιατὶ ἔχουνε μεγάλη οἰκειότητα μὲ τὰ σκυλλιά τους καὶ τὰ βάζουν καὶ τρῶνε ἀπὸ τὸ ἴδιο καμμιὰ φορὰ τσανάκι. Γιαυτὸ τοὺς λένε γ ο υ ρ ν ο κ ό ρ υ τ α.

(ἀκολουθεῖ)

ΚΩΣΤΑΣ Σ. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

Ἄλλο τώρα φαρμάκι βρέθηκε. Εἶναι τὰ γλυκύσματα τὰ κανωμένα μὲ ἀβγὰ καὶ κρέμα. Γιατὶ ἕνας χημικὸς βρῆκε πὼς ἅμα ἀνακατωθεῖ ἀσπράδι ἀβγοῦ μὲ κρέμα, γίνεται χημικὸ σμίγμα ποὺ προσβάλλεται ἀπὸ μικρόβια, δίχως τὸ σμίγμα νὰ βρωμίζει, ὅπως συνειθίζουν τὰ λευσωματώδικα ὅτα σαπίζουν. Ἡ σωτηρία εἶναι τὰ ἀσπράδια νὰ μπαίνουνε γλήγορα στὸ γλύκισμα δίχως ὁ ἀέρας νὰ τὰ προσβάλλει πολλὴ ὥρα.

ΞΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ

Στὸ τζάκι πλάϊ πολλὲς φορὲς ἐσκέφτηκα
Γιὰ τὰ πουλιὰ στὸ δάσος ποῦ πεθαίνουν ..
Στῆς μέρες τοῦ χειμῶνα τῆς μονότονες
Ποῦ ἔρημες ἢ φωλίτσες ἀπομένουν
Νὰ σειοῦνται θλιβερὰ στὸν κρύο τὸν ἄνεμο
Κι' ἐνῷ περνοῦν τὰ νέφη σιωπηλὰ
Ἡ σκέψες μου καὶ πάλι ὅλες πηγαίνουν
Στὰ δύστυχα ποῦ ἐσώπασαν πουλιά ..

Ἀλλ' ὅμως ὅταν φτάνῃ πλούσια ἡ Ἄνοιξη
Καὶ μὲ βιολέττες ντύνεται ἡ κοιλάδα,
Δὲ βρίσκω— τὶ καημός!—τὰ κοκκαλάκια τους
Σκόρπια στὴν νέαν ἐπάνω πρασινάδα,
Ποῦθε ἄραγε νὰ κλείνουν τὰ ματάκιά τους
Ποῦ πᾶνε καὶ πεθαίνουν τὰ πουλιά ;...

(Francois Coppée)

ΣΕ ΜΙΑ ΝΕΑ ΚΟΡΗ

Κόρη μου ἀθώα σὲ ὅτι λὲν πίστι πολλὴ μὴ δώσῃς
Γιατὶ ἂν ζητῆς τὸν ἔρωτα τὸ ἀνύπαρχτο ζητῆς.
Σκληρὸς ὁ ἄντρας πάντοτε, καὶ γλήγορα θὰ νοιώσῃς
Τῆς πρόστυχες ἀνάγκες του καὶ κόρο θὰ αἰσθανθῆς...

Ψεύτης ὁ ἄντρας. Καὶ θἀρθῇ καιρὸς ποῦ θὰ σ' ἀφίνῃ
Νὰ ὑπνώνῃς μόνη τὰ παιδιὰ στὸ πλάγι τῆς ἑστιᾶς
Θὰ λές : μὴν τάχα ἐγέρασα ; Καὶ ἡ λύπη θὰ σὲ σβύνῃ
Ὅταν ἐκεῖνος θὲ νἀργῇ καὶ μόνη θὰ δειπνᾷς...

Καὶ μὴ θαρρεῖς τὸν ἔρωτα, κόρη, πῶς θἄβρῃς πουθενά,
Μὰ πήγαινε στοῦ κήπου σου τὴν παραδείσιαν ἄχνη,
Καὶ κύτταξε μὲς στῆς χλωρῆς τριανταφυλλιᾶς σου τὴν καρδιὰ
Πῶς πλέχει μόνη τοὺς ἰστοὺς μιὰν ἀσημένια ἀράχνη...

(Francis Jammes)

ΓΑΡΥΦΑΛΛΟ

Τὴ θλίψη σου τὴν πορφυρὴ μὲς στὴν καρδιὰ ἔχω ἀπλώσει
Αἱμάτινο γαρύφαλλο μὲ τὴ βαρειὰ εὐωδιά.
Τὸ σιωπηλὸ τὸν πόνο σου ὅλον ἐκράτησε ἡ καρδιὰ
Καὶ σὲ τραγοῦδι ποῦ θἀρθῇ σιγὰ τὸν ἔχει ἁρμόσει.

Ξέρω ποιὸ χέρι σὲ ἔκοψε, καὶ κάτου ἀπὸ ποιὰ χείλη
Τὰ πέταλά σου ἐχάσανε καὶ λάμψι κι' ὠμορφιά,
Ποιὰ δάκρυα σὲ ἐμουσκέψανε σ' ἕνα θλιμμένο δεῖλι
Καὶ ποιὰ φιλιὰ σοῦ ἐπῆρανε τὴν πρώτη σου δροσιά...

Ὦ δάκρυα κι' ὦ φιλήματα! Κι' ἐσὺ ὦ φαρμακωμένο
Μῦρο, ἀφοῦ τὴ σκέψη μου στὸ θάνατο τραβᾷς,
Ὠϊμὲ γιὰ μὲ δὲν εἴσαστε,—κι' ὦ χέρι ἀγαπημένο
Ποῦ μιὰ καρδούλα ἂν ἔκοψες μὰ τώρα τὴν πετᾷς!..

(Robert Scheffer)

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

Ὦ! πάψε πειά, τὰ λόγια σου δὲ μὲ παρηγοροῦνε.
Τὰ ὄνειρά μου ποῦ ἤτανε τὸ μόνο μου ἀγαθὸ
Ἂν μ' ἄφηκαν, καὶ σκυθρωποὶ καημοὶ ἂν μὲ τριγυρνοῦνε
Θὰ πάρω τὴν ἀπόφαση, μὰ λέξι δὲ θὰ εἰπῶ...

Μιὰ ἡμέρα ὦ! πειὰ τὰ λόγιά σου δὲ μὲ παρηγοροῦνε—
Στὴν πόρτα τὴν ἡλιόλουστη μπροστὰ θὰ ξαμπλωθῶ,
Θὰ εἰποῦνε στὰ μικρὰ παιδιὰ πῶς πρέπει νὰ σιωποῦνε
Κι' ἐκεῖ, μὲ θλίψην ἄπειρην ἀγάλια θὰ σβυσθῶ...

(Francis Jammes)

Μετάφρ. ΘΡΑΣ. ΖΩΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΟΝ ΤΑΦΟ ΤΟΥ ΚΑΜΠΥΣΗ

Τοῦ Θεριστῆ ἀπομεσήμερο, ὁ γήλιος ἔψηνε τὶς πέτρες καὶ μεῖς τραβούσαμε νὰ βροῦμε τὴ δροσιὰ πὸ κάτου ἀπ' τὶς ἰτιὲς κι ἀπὸ τὰ κυπαρίσσια.

Παράξενο! Ὥρα τριγυρνούσαμε στὰ μνήματα, σταυροὺς ἐβλέπαμε, λάκκους ἀνοιγμένους δρασκελούσαμε, ποῦ καὶ ποῦ κουρέλια ἀπὸ σάβανα πατούσαμε, κι ὅμως ἀπὸ τὰ μνήματα πάνου κι ἀπ' ὅλοῦθε, τριγύρω μου, ἔβλεπα τὴ ζωὴ νὰ μοῦ γλυκογελάει, γιατ' εἶχα τὴ ζωὴ πλάϊ μου—τὴ γλυκειὰ συντρόφισσά μου.

Κεῖνο τἀπομεσήμερο τἀλησμόνητο, τὸνειροφάνταχτο, τὸ παραδεισένιο, τὰ κυπαρίσσια στολιζόντουσαν μὲ τριαντάφυλλα καὶ μὲ μενεξέδες οἱ ἰτιὲς καὶ τὰ θλιμένα ἀγγελούδια τῶν τάφων εἴχανε μεταμορφωθῆ σ' ἐρωτόπουλα θεότρελλα, καὶ σ' ἀνθισμένα δοξάρια ἐρώτων οἱ κατάμαυροι σταυροί.

*
* *

Ψάχναμε νὰ βροῦμε ἕναν τάφο— τοῦ λατρεμένου φίλου μου, τοῦ ἀγαπημένου μας ποιητῆ." Τόνε βρήκαμε. Ἕνας τάφος φτωχός, μ' ἕναν σταυρὸ ἀπάνω καὶ μ' ἕνα μισοσβημένο, μὰ ἀθάνατο, ὄνομα.

Σταματήσαμε. Ἐκείνη τόνε κοίταξε σιωπηλή, μὲ τὰ μεγάλα μάτια της, τὰ γιομάτα ποίηση καὶ μυστήριο, καρφωμένα πάνου στὸν ξύλινο σταυρό. Ἐγὼ δὲν κοίταζα τὸν τάφο τοῦ φίλου μου, δὲν τὸν ἔβλεπα. Ἔβλεπα ὁλοένα τὴ ζωὴ ποὺ μὲ συντρόφευε κ' ἔτρε-

---

Εἶταν Ἀπρίλης καθὼς εἴπαμε τότε. Μιὰ Κυριακὴ βράδι ὅτι ἑτοιμαζούμαστε νὰ κλειστοῦμε στὰ σπίτια μας βλέπουμε τὸν Ἀντριὰ κ' ἔρχεται κοντά μας μ' ἕν' ἀλλόκοτο θάρρος καὶ ἕνα βιασμένο χαμόγελο.

—Παιδιά, μᾶς λέει, ποιανοῦ ἀπὸ σᾶς τοῦ βαστᾷ νὰ 'ρθεῖ μαζί μου ἀπόψε, νὰ πα' νὰ κάνουμε μιὰ βίζιτα στὸ φάνταμα ;

Ὅλοι κοιταχτήκαμε μ' ἀπορία—Ἀμ' δέ ; τ' ἔπαθε ἀφτός, τρελάθηκε ;

Ὁ δύστυχος δὲν εἶχε τρελαθεῖ ἀκόμα, μὰ δὲν εἴτανε καὶ στά σύγκαλά του. Τόσο πολὺ τοῦ βάραινε τῆς ἁμαρτίας ἡ συνείδηση, ποὺ ἀποφάσισε νὰ πάει νὰ βρεῖ τὸ φάνταμα τὴ νύχτα, ἴσως γιὰ νὰ τοῦ ζητήσει συχώρεση, ποιὸς ξέρει ;

Κι ὅπως σὲ κάθε περίσταση βρίσκουνται παλαβοὶ ποὺ μποροῦνε νὰ τολμήσουν καὶ τὰ πιὸ παράβολα πράματα, ἔτσι καὶ τώρα βρέθηκ' ἕνας ὁ Μῆτρος ὁ Καζίλης καὶ τοῦ λέει—Πᾶμε ἀφεντικό, ἐγὼ ἔρχουμαι.—Γειά σου. Μῆτρο μου, γειά σου, παλληκαρά μου! Κάπηλα δῶ σε μας ἐδῶ νὰ πιοῦμε!

Ὁ κάπηλας ἔφερ' ὄξω τὰ ποτήρια γιομάτα μαστίχα κ' ἤπιαμε ὅλοι στὴν ὑγειά τοῦ Καζίλη. Ἀπάνου κάτου τόνε ζουλέψαμε τὸ θεοπάλαβο γιὰ τὸ θάρρος του καὶ τὸν πειράζαμε.

Κ' ἔτσι λοιπὸν ἀφοῦ βρεθήκανε δυὸ ἀθρῶποι νὰ πά' ν' ἀντικρύσουν τὸ φάνταμα στὸν τόπο του, αἱ πιὰ ἐμεῖς οἱ ἄλλοι ντραπήκαμε νὰ πᾶμε νὰ κλειστοῦμε στὰ σπίτια μας καθὼς συνηθίζαμε. Καθήσαμε λοιπὸν κάτου ἀπ' τὸ τσαρδάκι τοῦ καπηλειοῦ ὥς τὴν ὥρα ποὺ θὰ ξεκινοῦσαν ἐκεῖνοι.

Ὁ Ἀντριάς τίποτα δὲν ἔλεγε· μὰ ἔνοιωθε πὼς κάτι τοῦ βασάνιζε τὸ νοῦ. Ὅλο καὶ πρόσταζε πιοτά.

—Φέρε μας τὰ ἴδια κάπηλα ..

—Φέρε μας τὰ ἴδια.

Πίναμε καὶ λέγαμε, ὥς που σκοτείνιασε. Νυχτιὰ Ἀπριλιάτικη· ὁ οὐρανὸς ἐδῶ κ' ἐκεῖ συννεφιασμένος· τὸ φεγγάρι παραπάνου ἀπὸ μισό, κατακόκκινο σὰν αἷμα ἐκεῖνο τὸ βράδι, μιὰ φαίνουνταν καὶ μιὰ κρύβουνταν πίσ' ἀπ' τὰ σύννεφα. Φυσοῦσε καὶ λίγο λίγο ἀγεράκι τσουχτερὸ καὶ μουρμουρίζανε στὸ γιαλὸ τὰ κυματάκια.

Ὁ Ἀντριὰς ἔβγαλε τὸ ρολόγι του καὶ κάνει τοῦ Καζίλη.

—Καιρός, Μῆτρο.

Ἐκεῖνος ~~σηκώθηκαν οἱ τρίχες~~ τοῦ. Μὰ ἔλα πάλε τὸ φιλότιμο!

—Ἕτοιμος ἀφεντικό, εἶπε· καὶ σηκώθηκε ὄρθιος.

Σηκωθήκαμε τὸ λοιπὸν ὅλοι μας.

—Δὲ βαριέστε, βρὲ παιδιά, δὲν τ' ἀφίνετε τέτοια χωρατά!

—Μωρέ, τὶ χωρατά ; ἄκουες τὸ Μῆτρο· θὰ τὸ δέσουμε καὶ θὰ σᾶς τὸ φέρουμε δεμένο· ἔχει τέτοια μπράτσα τὸ στοιχειό ;

—Κούκου! τοῦ 'καμναν τὰ παλληκάρια, ἐκεῖνο εἶν' ἀέρας, ἔχει ἀνάγκη ἀπ' τὰ δικά σου τὰ μπράτσα;

Τὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας, ποὺ τὴν ἔκαμνε στιγμὲς στιγμὲς ἀγριότερη ἀπόμακρη παραπονετικιὰ φωνὴ τοῦ γκιώνη, τὴ συντάραξε τώρα τὸ οὔρλιασμα ἑνὸς παλιόσκυλλου ἐκεῖ κοντά μας.

—Παιδιά, λέει ὁ γέρο—Τσαλής, δὲν εἶναι καλὰ τὰ σημάδια· κάτι μεγάλο κακὸ θὰ γίνει μέσ' στὸ χωριό μας.

—Ὄξω ἀπ' τὸ κεφάλι μας, γέρο—Τσαλή, εἴπαμε ὅλοι μας.

—Μπρός, Μῆτρο, μὴν ἀκοῦς τοὺς χωριάτες, εἶπε μὲ θάρρος ὁ Ἀντριάς, ἔλα μαζί μου.

—Πᾶμε ἀφέντη.

—Δὲν παίρνετε μαζί σας κανὰ φανάρι ; τοὺς λέει ἕνας.

—Μπρὲ τὰ μάτια τοῦ φαντάματου βγάζουν φλόγες. ἐκεῖνα θὰ μᾶς φέγγουνε! εἶπε γελῶντας βιασμένα ὁ Μῆτρος ὁ Καζίλης γιὰ νὰ κρύψει τὸ φόβο π' ἄρχισε νὰ τὸν κυριέβει στὰ γερά.

Ὡστόσο προχώρησε μαζὶ μὲ τὸν Ἀντριά κ' ἐμεῖς τοὺς ἀκλουθούσαμε μὲ τὸ βλέμμα, ὥς που βγήκαν ἀπ' τὸ χωριὸ καὶ χάθηκαν πίσ' ἀπ' τὶς καλαμιές.

—Πᾶμε παιδιά, πᾶμε στὰ σπίτια μας καὶ δὲν εἶναι γνωστικὸ νὰ παίζει κανεὶς μὲ τὸν ὀξαποδῶ, εἶπε ὁ γέρος κι ὅλοι εἴμαστε μὲ τὴ γνώμη του.

Σὲ λίγο ψυχὴ δὲν εἶχε μείνει ὄξω.

Ἐκείνη ἡ νύχτα εἶταν πολὺ ἄγρια, πολὺ τρομαχτικά· Ἀπ' ὥρα σ' ὥρα βγάζαμε τὸ κεφάλι ἀπ' τὸ παράθυρο καὶ

μα μὴν ἄκουστεῖ καμιὰ φωνὴ ἀπὸ τὰ κατάβαθα τοῦ τάφου καὶ διαλαλήσει τὸ μεγάλο μυστικό μου, ποὺ μονάχα Κεῖνος τἄκουσε γιὰ νὰ τὸ τραβήξει μαζί του στὸν τάφο καὶ σὲ κανένανε νὰ μὴ τὸ ξαναπεῖ.

—Φεύγουμε;

—Φεύγουμε!

Καὶ φύγαμε κ' οἱ δυὸ φχαριστημένοι. Ἐκείνη, γιατ' εἶδε τὸν τάφο τοῦ ποιητῆ της· ἐγώ, γιατὶ ὁ τάφος κράτησε τὸ μυστικό.

* * *

Ὕστερ' ἀπὸ μῆνες, προχτές, ἕνα δειλινὸ χυνοπωριάτικο, συγνεφιασμένο καὶ μελαχολικό, τράβηξα μοναχός μου στὶς ἰτιὲς καὶ στὰ κυπαρίσσια. Αὐτήνα τὴ φορὰ ἡ ζωή μου ἔλειπε ἀπὸ τὸ πλάϊ μου καὶ τὰ κυπαρίσσια ὁλόμαυρα κ' οἱ ἰτιὲς μαυροπράσινες ἔρριχναν δάκρια τὶς σταλαματιὲς τἀπόβροχου κ' ἔκλαιγαν κι αὐτὲς τὴ μοναξιά μου.

Τότες, ἔτσι καθὼς ἤμουνα, δίχως τὴ ζωὴ πλάϊ μου καὶ μὲ τὸ θάνατο ἁπλωμένο στὴν ψυχή μου, εἶδα τὸ νεκροταφεῖο, ποὺ δὲν τὸ εἶχα δεῖ τὴν πρώτη φορά, κ' εἶδα τὸν τάφο τοῦ φίλου μου, ὄχι κεῖνον ποὺ εἴδαμε τὴν ἄλλην φορὰ μαζί, μὰ τὸν καινούριο, ποὺ τόνε στύλωσε κεῖ περήφανο καὶ φανταχτερό, πάνου σὲ μάρμαρο ὁλόλευκο, τῆς ἄμοιρης μάννας ὁ πόνος καὶ ποὺ τώρα μοναχός μου τὸν ἔβλεπα.

* * *

Κάθησα στὸ πεζοῦλι τ' ἀντικρυνοῦ τάφου καὶ τόνε κοίταζα. Ποῦ καὶ ποὺ σήκωνα τὰ μάτια μου ἀφηλότερα καὶ κοίταζα τὰ σύγνεφα ποῦ στεφάνωναν τὸν Ὑμηττό, κοίταζα καὶ τὸ φεγγάρι ποὺ βιαζότανε νὰ βγεῖ πρὶ βασιλέψει ὁ γήλιος καὶ νὰ μορφήνει τὴ συγνεφιά.

Καλοδουλεμένο τὸ μάρμαρο. Ὁ τεχνίτης ἀγωνίστηκε νὰ τοῦ φυσήξει κάποια πνοὴ ζωῆς, πάσκισε κάτι νὰ συμβολίσει, κάτι νὰ δείξει μὲ τὴν τέχνη του.

Μὰ τίποτα δὲ μπόρεσε νὰ καταφέρει. Ὅλη τὴ τέχνη του τὴ διαλεχτὴ τήνε σκεπάζει τὸ πίσω μέρος τοῦ μαρμάρου μὲ τὰ χρυσᾶ του τὰ γράμματα:

Τὄνομα τοῦ ποιητῆ. Ἔπειτα πότε γεννήθηκε καὶ ποῦ ἀπόθανε. Ἀπὸ κάτου τὰ ἔργα του. Καὶ τελευταῖα τρεῖς στίχοι καλοταίριαστοι ἀπὸ τὸ «Δαχτυλίδι τῆς μάννας.»

Κι ὅλα γραμμένα στὴν Ἐθνική μας γλῶσσα, στὴ Δημοτική, γιὰ κείνη ποῦ ἀγωνίστηκε σ' ὅλη τὴ ζωή του ὁ ποιητὴς καὶ ποὺ γιὰ δαύτην ἀγωνίζεται ἀκόμα καὶ μέσ' ἀπ' τὸν τάφο του. Κι αὐτὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερο στολίδι τοῦ λευκοῦ μνημάτου του. Ἡ ζωντανή του γλῶσσα, ποὺ δὲν ἀποκότησε ἴσα μὲ σήμερα κανένα ἄλλο μνῆμα κεῖ μέσα, πλούσιο γιὰ φτωχό, νὰ τήνε μιλήσει.

* * *

Οἱ στίχοι ποῦναι σκαλισμένοι στὸ μάρμαρο καὶ ποὺ τοὺς διάλεξε μιὰ ποιητικιὰ ψυχή ποὺ γεννάει τὸ τραγοῦδι καὶ ποὺ μὲ δαῦτο θρέφεται, συμβολίζουνε περίφημα τὸν τρανὸ πόθο καὶ τὸ πικρὸ παράπονο τοῦ λιγόζωου ποιητῆ.

«Πάει! Ὁ πόθος ποῦχα μοῦ τὴν πῆρε τὴ ζωή μου·
«Ἐπάγοσε τὸ γαῖμα μου μέσα στὶς φλέβες.
«Ἄχ τὴν ἀπάτητη κορφὴ δὲ θὰ τὴ φτάσω».

Λιγύσανε τὰ γονατά μου, σὰν τοὺς διάβασα, καὶ δάκρυσα. Τὴν ἀπάτητη κορφὴ τῆς Τέχνης ζήτησε ὁ ποιητής, μὰ ἡ μοῖρα ἡ κακιὰ τοῦ ἀντίκοψε τὸ δρόμο του καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰ τὴν ἀνεβεῖ. Τὴν ἀπάτητη κορφὴ τῆς Ἀγάπης ζήτησα κ' ἐγὼ κ' ἡ μοῖρα μὲ τὴν ἴδια ἀσπλαχνιὰ μὲ πολέμησε.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗ

ΜΗΔΕΙΑ

Ποιητικὴ μετάφραση ΓΙΑΝΝΗ ΞΕΡΓΙΑΔΙΤΗ

ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

ΠΡΟΣΩΠΑ

Η ΝΕΝΝΑ τῆς Μήδειας
Ο ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ τῶν παιδιῶν τῆς Μήδειας καὶ τοῦ Ἰάσονα
Η ΜΗΔΕΙΑ ἡ πρώτη γυναίκα τοῦ Ἰάσονα
Ο ΚΡΕΟΝΤΑΣ ὁ βασιλέας τῆς Κόριθος
Ο ΙΑΣΟΝΑΣ ὁ γαμπρὸς τοῦ Κρέοντα, διπλοπαντρεμένος.
Ο ΑΙΓΕΑΣ ὁ βασιλέας τῆς Ἀθήνας
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ τῆς Μήδειας
Ο ΧΟΡΟΣ ἀπὸ γυναῖκες Κοριθιανὲς
—Γίνεται στὴν Κόριθο—

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΝΕΝΝΑ:

Εἴθε τὸ σκάφος τῆς Ἀργῶς γιὰ τὴν Κολχίδα
Νὰ μὴν περνοῦσε φτερωτὸ τὶς Συμπληγάδες
Τὶς μαῦρες, μήτε 'στοῦ Πηλίου ποτὲ τοὺς λόγγους
Κομμένο πεῦκο νἄπεφτε, μηδὲ τὰ χέρια
Ἡρώων ἀντρῶν μὲ τὰ κουπιὰ νἄχε ἁρματώσῃ,
Τολόχρυσο τὸ δέρας στὸν Πελία νὰ φέρουν:
Δὲ θἄπλεε κ' ἡ κυρά μου ἡ Μήδεια γιὰ τοὺς πύργους
Τῆς Ἰολκοῦ ξελλογιασμένη ἀπ' τὴν ἀγάπη
Τοῦ Ἰάσονα καὶ μήτε τοῦ Πελία τὶς κόρες
Φόνισσες τοῦ πατέρα τους θὲ νἄχε κάνῃ,
Κ' ἔτσι νἀρθῇ στὴν Κόριθο νὰ μείνῃ μ' ἄντρα
Καὶ μὲ παιδιά, χωρὶς ἐδῶ κάνεὶς νὰ νοιώσῃ
Πῶς ἔφυγε, στὸ κάθε τι νὰ εὐχαριστήσῃ
Τὸν Ἰάσονα· γιατὶ δὲν εἶνε ἄλλο σωτήριο
Τοῦ ἀντρός ἡ γυναίκα· ἂν δὲ διπλογνωμίζει.
Μὲ ὀχτροί της τώρα καὶ μαράζι ὅ,τι ἀγαποῦσε·
Γιατὶ ὁ Ἰάσονας, προδότης τῶν παιδιῶν του
Καὶ τῆς Κυρᾶς μου, ζῇ μὲ τὴ Βασιλοπούλα
Γαμπρὸς τοῦ Κρέοντα τοῦ Βασιλειᾶ τῆς χώρας·
Κ' ἡ μαύρη τώρα ἡ Μήδεια καταφρονεμένη
Μαρτύρεται τοὺς ὅρκους του καὶ τὰ σημάδια,
Τῆς πίστης τῆς ὑπέρτατης, τοῦ ἀναθυμίζει,
Καὶ τοὺς θεοὺς καλεῖ νὰ ἰδοῦν, πῶς τὴν πληρώνει.
Καὶ νηστική, μὲ τὸ κορμί της ἀφημένο
Στοὺς πόνους της, παντοτεινὰ στὰ δάκρυα λυώνει,
Κι ἀδικημένη ἀπὸ τὸν ἄντρα οὔτε σηκώνει
Τὸ μάτι, οὔτε ἀπ' τὴ γῆ τὸ πρόσωπό της·
Μὲ οὐδὲ τῶν φίλων μιὰν ὁρμήνεια ἀκούει, σὰν βράχος
Ἢ σὰν τοῦ πέλαου τρικυμία· ἐξὸν μονάχη
Κἄποτε ἂν μείνῃ τὸν κατάλευκο λαιμό της
Σὰν πισωστρέψει, τρισαγάπητο πατέρα
Θρηνεῖ καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸ σπίτι ἡ ἴδια
Ποὺ ἐπρόδοσε, γιὰ νὰ μισέψῃ μὲ τὸν ἄντρα
Ποὺ τώρα τὴν ἀτίμασε· κ' ἡ συφορά της
Τὴν ἄμοιρη τὴν ἔμαθε πόσο καλὸ εἶνε
Τὴν πατρική του γῆ κἀνεὶς νὰ μὴν ἀφίνῃ·
Καὶ τὰ παιδάκια της μισεῖ, καὶ νὰν τὰ βλέπῃ
Δὲν τὴν εὐφραίνει καὶ φοβοῦμαι μήπως βάλῃ
Στὸ νοῦ της νέο κακό· γιατ' εἶνε πεισματάρα
Κι οὔτε θὰν τὸ χωνέψῃ νὰν τὴ βασανίζουν.
Καλὰ τὴν ξέρω· καὶ φοβοῦμαι στὸ παλάτι
Σιγὰ μὴν κρυφομπῇ στρωμένη ὅπου εἶν' ἡ κλίνη,
Βυθίσῃ κοφτερὸ μαχαῖρι στὴν καρδιά τους
Καὶ Βασιλειᾶ καὶ νιόγαμπρο μὲ μιᾶς σκοτώσῃ
Κ' ὕστερις τρισχειρότερο κακὸ μὴν πάθῃ,
Γιατ' εἶνε τρομερή· κι ὅποιος μ' αὐτὴ τὰ βάζει
Δὲν παίρνει βέβαια εὔκολα στεφάνι νίκης...
Νά, τἄ παιδιά της· ἔρχουνται ἀπ' τὸ παιγνιδάκι
Τῶν κρίκων, ἀνυπόνοιαστα γιὰ τὴν μητέρα,
Τί ἡ παιδικὴ ψυχὴ νὰ θλίβεται δὲ στέργει...

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:

Θρέμμα παλιὸ τοῦ σπιτικοῦ τῆς Δέσποινάς μου,
Γιατὶ ἔτσι στὶς αὐλόθυρες ἐμπρὸς μονάχη
Ἔχεις σταθῇ καὶ κρυφοκλαῖς κἄποια σου πάθη;
Πῶς μένει τώρα ἡ Μήδεια χωρὶς ἐσένα;

ΝΕΝΝΑ:

Τῶν παιδιῶν τοῦ Ἰάσονα παιδαγωγὲ σεβάσμιε,
Στοὺς δούλους τοὺς πιστούς, κακὸ σὰν πάθουν
Τἀφεντικά τους, συφορ' ἄλλη τόση πέφτει
Καὶ 'γγίζει τὴν καρδιά τους: Τόση θλίψη ἔχω,
Ποὺ ἐδῶ ἕνας πόθος μ' ἔφερε νὰ εἰπῶ μονάχη
Στὰ οὐράνια καὶ στὴ γῆ τὶς συφορὲς τῆς Μήδειας.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:

Δὲν ἔπαψε τοὺς θρήνους της ἀκόμα ἡ ἔρμη;

ΝΕΝΝΑ:

Τί λές! ἀρχὴ εἶναι τοῦ κακοῦ κ' ἡ μέση ἀκόμα...

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:

Ὤ τὴ λωλή!—σὲ ἀφεντικ' ἂν ταιριάζει ἡ λέξη—
Δὲν ξέρει οὔτ' ἕν' ἀπ' τὰ δεινά, ποὺ τὴν προσμένουν!

βλέπαμε. Μᾶς φαίνουνταν πῶς ἀκούαμε θρήνους καὶ φωνὲς παραπονετικές, μᾶς φαίνουνταν, πῶς ἔπεφταν τ' ἀστέρια 'πὸ τὸν οὐρανὸ καὶ σβύνανε. Τὸ φεγγάρι, ὅσο πήγαινε, κοκκίνιζε πιότερο καὶ κατὰ τὸ πέλαο κουνιούνταν κάτι ἀποησκιές, σὰ νὰ κυνηγιοῦνταν ξωτικά.

Ἀφτὴ ἡ τρομάρα, ἀφτὸς ὁ ἀγώνας βάσταξε ἴσια μὲ τὰ μεσάνυχτα ὥς ποὺ λάλησε ὁ πετεινός· ὥς ἐκείνην τὴν ὥρα κανεὶς μας δὲν ἔκλεισε μάτι.

Μὰ σὰ λάλησε ὁ πετεινὸς μεσάνυχτα, ὅλα τότες ἀρχίσανε νὰ ἡμερέβρυνε· μήτε οἱ θρῆνοι ἀκούουνταν πιά, μήτε τ' ἀστέρια πέφτανε. Τὸ φεγγάρι ἔγινε πάλι χρυσόφωτο κ' οἱ ἀποησκιὲς τοῦ πελάου βυθιστήκανε στῆς θάλασσας τὰ βάθια. Τότε δὰ κ' ἐμεῖς μπορέσαμε νὰ κλείσουμε μάτι

Τὸ πρωΐ— ἄ κεῖνο τὸ κακορίζικο τὸ πρωΐ ποιὸς θὰ τὸ λησμονήσει!—ἀπ' τὴν ἀβγίτσα μαζεφτήκαμε ὅλοι μας κάτου ἀπ' τὸ ἴδιο τὸ τσαρδάκι καὶ ρωτούσαμε ἕνας τὸν ἄλλον· κανεὶς δὲν ἤξερε τί ἀπόγινε. Μὰ σὲ λίγο νὰ κ' ἔρχετ' ἐκεῖ ὁ Μῆτρος ὁ Καζίλης.

—Τί κάνατε μωρέ; τόνε ρωτήσαμε ὅλοι μ' ἕνα στόμα.

—Κακὰ καὶ ψυχρά! μᾶς λέει.

—Λέγε, μωρέ, νὰ δοῦμε.

—Ἐγώ, παιδιά, σὰν τὸ 'δα ν' ἀνεβαίνει ἀπ' τὸν ποταμὸ ἀψηλὸ κι ἀσπροντυμένο μὲ μάτια φεγγούμενα, μ' ἔπιασε τρεμούλα, καὶ δίχως νὰ τηράξω πιὰ γιὰ τίποτες τὄβαλα στὰ πόδια.

—Κι ὁ Ἀντριάς;

—Δὲ μοῦ μεινε καιρὸς ἀπ' τὴν τρομάρα νὰ σκεφτῶ καὶ γιὰ κείνονε. Φέβγοντας μοῦ φαίνουνταν, πῶς ἄκουα πίσω μου κλάματα, φωνὲς· ποιὸς ξέρει;

—Δὲν πᾶτε, βρὲ παιδιά, μερικοὶ νὰ δῆτε τί ἀπόγινε; ψυχικὸ θὰ κάμετε· εἶπε ὁ γερο-Τσαλής.

Ὤ τὸ ξαναμώραμα· καὶ ποιανοῦ τοῦ βαστοῦσε νὰ κάνει τέτοια δοκιμὴ ὕστερ' ὀπ' ὅσα ἄκουσε; ἐκεῖ ποὺ ὅλοι στεκόμασταν ἀπορεμένοι, νὰ καὶ βλέπουμε τὸν Ἀντριὰ νὰ βγαίνει μέσ' ἀπ' τὸν καλαμιώνα· ἐρχούντανε βιαστικὰ πρὸς τὸ μέρος μας, ξεπόλυτος, ξεμάλλιαρος, μὲ ροῦχα κουρελιασμένα.

Σὰν ἦρθε κοντά μας ὅλους μᾶς ἔπιασε φρίκη στὴν ὄψη του· τὸ πρόσωπό του εἶταν κίτρινο σὰ θειάφι καὶ τὰ μάτια του ἀλλιώτικα γουρλωμένα. Καὶ ρέκαζε βραχνὰ βραχνά.

—Αἴ, αἴ! κεῖνο ποὺ 'θελε τὸ 'καμε πιά. Πάει, μοῦ 'κλεψε τὸ νοῦ μου. Χαρῆτε τώρα σεῖς, χαρῆτε!

Ὅλοι κοιταχτήκαμε μ' ἕνα μυστικὸ φόβο καὶ μ' ἕνα φανερὸ πόνο γιὰ τὸ πάθημα τοῦ δύστυχου τοῦ πάλληκαριοῦ. Αἴ καημένε Ἀντριά! τί 'ναι, λέω, κι ὁ ἄθρωπος!

—Εἶμαι καταραμένος! Εἶμαι καταραμένος! φώναξε μ' ὅλη του τὴ δύναμη καὶ κάμνοντας πῶς χλιμηντράει τ' ἄλογο τράβηξε κατὰ τὸ λόφο μὲ πηλάλα.

Ἀπὸ κείνη τὴ μέρα πιὰ δὲν ξαναφάνηκε, δὲν ξανακούστηκε τὸ φάνταμα.

Μὰ τὸ παλληκάρι λίγο λίγο ἀπομωράθηκε· ξέχασε τὰ πάντα· ὁ νοῦ τους εἶν' ὁλοσκότεινος καὶ τώρα ζεῖ σὰ ζῶο, ἢ κάλλιο νὰ ποῦμε σὰ ζωοῦτο. Κουβαλάει νερὸ στὰ σπίτια καὶ τοῦ δίνουνε ἀπὸ κανὰ κομμάτι ψωμὶ νὰ μὴν πεθάνει τῆς πείνας.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΝΕΝΝΑ:
Τί τρέχει, γέροντα; μή μου τἀρνιέσαι, εἰπές μου.
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:
Ἄ τίποτες', μετάνοιωσα κι αὐτὰ ποὺ σοῦἶπα
ΝΕΝΝΑ:
Νὰ χαρῇς ὅ,τι ἀγαπᾷς, σὲ μιὰ σύνδουλή σου
Ὅλα εἰπές τα' λέξη ἐγὼ δὲ θὰ βγάλω ἂν πρέπει.
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:
Πλάϊ στῆς Πειρήνης τἄγιο τὸ νερὸ ποὺ παίζουν
Καθήμενοι οἱ γερόντοι τοὺς πεσσούς, σὰν ἤρθα
Χωρὶς νὰ δείχνουμαι ἄκουσα κάποιον νὰ λέῃ
Πὼς τόχει ὁ Κρέοντας ὁ Βασιλέας τῆς χώρας
Στὸ νοῦ' του βάλλῃ ἀπὸ τὴν Κόριθο νὰ διώξῃ
Τὰ παιδιὰ ἐτοῦτα μὲ τὴ μάννα τους· δὲν ξέρω
Σωστὸς ἂν εἶν' ὁ λόγος· κ' εἴθε νὰ μὴν εἶνε.
ΝΕΝΝΑ:
Κι ἂν μὲ τὴ μάννα ὁ Ἰάσονας καλὰ δὲν τἄχει
Θὲ νὰν τὸ ἀναδεχτῇ νὰ πάθουν τὰ παιδιά του;
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:
Τοῦ πρώτου γάμου οἱ συγγενεῖς τοὺς νέους δὲ φτάνουν
Κ' ἐκεῖνος πλιὸ δὲν ἀγαπᾶει τὸ σπιτικό του.
ΝΕΝΝΑ:
Χαθήκαμε λοιπόν, ἂν στὸ κακὸ τὸ πρῶτο
Καινούργιο μᾶς ἐρθῇ, πρὶν τὸ παλιὸ περάσῃ!
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:
Μὰ ὅπως κι ἂν εἶνε πρόσεχε, μὴ σοῦ ξεφύγῃ
Λόγος κ' ἔτσ' ἡ Κυρὰ πρὶν τοῦ καιροῦ τὸ μάθῃ.
ΝΕΝΝΑ:
Παιδιά μου, ἀκοῦτε τί σκληρὸ ἔχετε πατέρα;
Κακὸ ἂς μὴν τὸν εὕρῃ, γι' εἶν' ὁ ἀφεντικός μου...
Μὰ ἔλα ποὺ δείχνεται σκληρὸς στοὺς ἐδικούς του!
ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ:
Καὶ ποιὸς δὲν εἶνε τέτοιος; Τόρα τὸ μαθαίνεις,
Ποὺ τὰ παδιὰ ὁ γονὴς γιὰ μιὰ γυναίκα σπρώχνει,
Πὼς πλιότερ' ὁ καθένας ἀπ' τὸν ἄλλονε ἀγαπᾶει
Τὸν ἑαυτό του εἴτε μὲ δίκιο εἴτε ἄπο συμφέρο;
ΝΕΝΝΑ:
Τρέξτε, παιδιά, στὸ σπίτι· τὸ καλό σας θέλω·
Καὶ κρύψ' τα ἐσὺ ὅσο δύνεσαι· μὴν τὰ ζυγώνῃς
Στὴ μάννα τὴ βαρύθυμη· γιατὶ τὴν εἶδα
Πρίν, μάτι ἀγριεμμένο νὰν τους ρίχνῃ, κάτι
Κακὸ σὰν νἄμελλε νὰ κάνῃ· καὶ τὸ ξέρω:
Θἀνάψῃ ἡ ὀργή της τόρα, σὰν τἀστροπελέκι,
Καὶ δὲ θὰ ξεθυμάνῃ ἂν δὲ χτυπήσῃ κάποιον·
Μὰ εἴθε σ' ὀχτροὺς νὰ πέσῃ κι ὄχι σὲ δικούς μας.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΜΗΔΕΙΑ: (χωρὶς νὰ φαίνεται).
Ὠϊμένα ἡ δύστυχη κ' ἡ μαύρη ἀπὸ τοὺς πόνους.
Ὠϊμένα ὠϊμέ! τὴν ὥρα ἐτοῦτη ἂς ἀποθάνω!
ΝΕΝΝΑ:
Νά, ὅ,τι σᾶς εἶπα πρίν, παιδιά μου ἀγαπημένα·
Βαρυκαρδίζει ἡ μάννα σας, πληθαίνει ἡ ὀργή της·
Τρέξτε τὸ γληγορώτερο στὸ σπίτι μέσα·
Καθόλου μὴ ἀντικρύσετε τὸ ἀνάβλεμμά της,
Μήτε μπροστά της νἄρθετε, μόν' φυλαχτῆτε
Ἀπ' τὸ σκληρὸ τὸ φυσικὸ καὶ τἄγριο πάθος
Ἀλαλικσμένης φρένας.
Τρεχᾶτε, τόρα· γλήγορις ἐμπᾶτε μέσα·
Καὶ καταφάνερό εἶν' ἀπ' τὴν ἀρχή, τὸ νέρος
Τῆς συφορᾶς ἀπλώνοντας, πὼς θὰ ξεσπάσῃ
Μὲ τὴν πλιὸ δυνατή του ὁρμή... Ποιὸς ξέρει τόρα,
Ποὺ οἱ συμφορὲς τὴ δάγκασαν τὸ τί θὰ κάνῃ
Δυσκολοημέρευτη ἡ ἀψίθυμη ψυχή της!
(Παιδαγωγὸς καὶ παιδιὰ φεύγουν)
ΜΗΔΕΙΑ (χωρὶς νὰ φαίνεται)
Ὠϊμένα ἡ μαύρη τί ἔπαθα! Κακὰ μεγάλα
Ἔπαθ' ἀξιοθρήνητα! Καταραμένα
Παιδιὰ μητέρας τρομερῆς, μὲ τὸν πατέρα
Τόρα χαθῆτε! ἀπ' ὅλο σας λόθρ' ἂς μὴ μείνῃ!
ΝΕΝΝΑ: (μόνη της).
Ὠϊμένα, ὠϊμένα ὠϊμὲ ἡ δυστυχισμένη!
Μὰ τὰ παιδάκια σου τί φταῖνε ἂν ὁ πατέρας
Σ' ἀδίκησε; Γιατὶ νὰν τὰ μισῇς; Ὠϊμένα,
Μὴν πάθετε κακό, παιδιά μου, πόσο τρέμω·
Γιατ' εἶνε τρομεροὶ οἱ θυμοὶ τῶν Βασιλειάδων·
Δύσκολα οἱ μάνητές τους κἄπως πραγαλιάζουν,
Τί ἀργὰ καὶ ποὺ ὑπακοῦν καὶ πλιὸ συχνὰ διατάζουν.
Κάλλιο, θαρρῶ, νὰ μάθῃ ὁ ἄνθρωπος στὰ μέτρια
Κ' ἐγὼ εἴθε ὡς τὰ βαθυὰ γεράματ' ἂν θὰ φτάσω,
Νὰ ζήσω ἂν ὄχι ἀρχοντικὰ μ' ἀσφαλισμένα·
Γιατὶ τὴ μετριότητα μόνο ἂν προφέρεις
Μιὰ λέξη λὲς σεμνότατη, κι ἂν στὴ ζωή σου
Τὴ μεταχειριστῆς μεγάλη ὠφέλεια θἄχῃς:
Ἀνώφελά εἶνε τὰ πολλὰ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους·
Τὶς πλιὸ πολλὲς φορὲς σὰν ὁ θεὸς θυμώσει
Πλιότερες συμφορὲς μέσ' στὰ παλάτια ρίχνει.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

(Ἔρχομὸς τοῦ χοροῦ)

ΧΟΡΟΣ:
Ἄκουσα τὰ ξεφώνητ' ἄκουσα τὸ βόγγο
Τῆς δύστυχης Κολχιδιανῆς ποὺ ἀκόμα παραδέρνει·
Κλὴ γερόντισσα, γιὰ πές μου τί ἔχουν πάθῃ·
Γιατὶ ἄκουσα τὸ ἀλαλητὸ στὸ δίπορτό μου σπίτι
Κ' ἐγὼ στὶς συμφορὲς τοῦ σπιτικοῦ τους διόλου
Δὲ χαίρουμαι: τὸ συμπονῶ σὰν ἐδικό μου.
ΝΕΝΝΑ:
Πάει καὶ πάει τὸ σπιτικό· λόθρα ἐγίνανε ὅλα:
Τὸν Ἰάσονα ἔδεσεν ἡ Βασιλοπούλα
Κ' ἡ κυρά μου χάνεται σπίτι σφαλισμένη.
Κι οὔτ' ἕνα παρήγορο λόγο οἱ ἐδικοί της
Δέχεται νὰν τῆς εἰποῦν· δὲν ἀκούει κανέναν
ΜΗΔΕΙΑ: (Χωρὶς νὰ φαίνεται)
Ὠϊμέ, στὴν κεφαλή μου ἂς πέσῃ ἀστροπελέκι.
Τί ὄφελος ἔχω πλιὰ νὰ ζῶ; Ὠϊμέ, ὠϊμένα
Μιὰν ὥρ' ἂς ἔρθῃ ἀρχήτερις ὁ θάνατός μου,
Τὴ μαύρη ἐτούτη μου ζωὴ νὰ καταλύσω!
ΧΟΡΟΣ:
Ἄκουσες Δία καὶ Γῆ καὶ Φῶς
Ποιὸ ἀλαλητὸ ἡ δυστυχισμένη
Γυναίκα ξεφωνίζει;
Τέλος γιατὶ ἕνας πόθος σου, ποὺ δὲν μπορεῖς στὴν κλίνη
Τοῦ ἀντρός σου νὰ ζυγώσῃς,
Ἀστόχαστη, τὸ θάνατό σου νὰ ταχύνῃ;
Μὴν τὸν παρακαλεῖς τὸ θάνατο καθόλου·
Κι ἂν τόρ' ἄλλη τιμάει γυναίκα ὁ σύντροφός σου
Μ' ἐτοῦτον τὴν τὰ βάζεις:
Ὁ Δίας θἄνε ὁ ἐκδικητὴς καὶ βοηθός σου.
Μὴ θλίβεσαι τόσο πολὺ κι ἀναστενάζεις,
Θρηνῶντας τὸν καλό σου.
ΜΗΔΕΙΑ: (χωρὶς νὰ φαίνεται)
Ὦ μεγάλη Θέμιδα, ὦ Ἀρτέμιδα σεβάσμια,
Τὰ ὅσα παθαίνω βλέπετε, μὲ τόσους ὅρκους
Ἂν κ' ἔδεσα τὸν ἄντρα τὸν καταραμένο;
Εἴθε κι αὐτόνε καὶ τὴ νύφη του μιὰ μέρα
Μ' ὅλο τὸ σπίτι τους νὰ ἰδῶ νὰ γίνουν στάχτη,
Πρῶτοι γατὶ ἐτολμήσανε νὰ μ' ἀδικήσουν!...
Πατέρα μου, πατρίδα μου, μακριά σας τόσο
Ποὺ ἐμίσεψα σκοτόνοντας τὸν ἀδελφό μου.
ΝΕΝΝΑ:
Ἀκοῦτε τί λογῆς λέει λόγια καὶ πῶς κράζει
Τὴ Θέμιδα τὴν προσευχήτρα καὶ τὸν Δία,
Ποὺ φυλακα τῶν ὅρκων τὸν πιστεύουμε ὅλοι;
Σᾶς λέω λοιπόν, μικρὸ κακὸ δὲ θὰν μπορέσῃ
Τὴν τόση τῆς κυρᾶς μου ὀργὴ νὰ πραγαλιάσῃ
Ἀντιστροφή. ΧΟΡΟΣ:
Πῶς στὴν ὄψη μας ἐμπρὸς
Θὰ μπορέσουμε νἀρθῇ
Λόγια ὁρμήνειας νὰ δεχτῇ,
Κάθε παραλογισμὸς
Καὶ βαρύκαρδος θυμὸς
Ἀπ' τὸ νοῦ της νὰ σβυστῇ;
Ἔτσι πρόθυμες στοὺς φίλους νἄμαστε παντοτεινά·
Κάνε μας τὴ χάρη κι ἄμε καὶ προσκάλεσ' τὴν νἀρθῇ:
Πές της, πὼς τὴν περιμένουν στὴν αὐλὴ νἀν της εἰποῦν
Κἄποιες, ποὺ τὴν ἀγαποῦν.
Τρέχα, πρόλαβε πρὶν βλάψῃ μέσα ἐκεῖ τὰ δυὸ παιδιὰ
Γιατ' ἡ λύπη της πληθαίνει, καθὼς βλέπω, ὁρμητικά.
ΝΕΝΝΑ:
Πηγαίνω· μὰ φοβοῦμαι, πὼς δὲ θἀν μπορέσω
Νὰ καταφέρω τὴν Κυρά μου· πρόθυμη ὅμως
Γιὰ χάρη της τὸν κόπο ἐτούτονε θὰ κάνω.
Ἂν καὶ μὲ βλέμμα λέαινας μάννας ἀγριεμμένη
Χύνεται σ' ὁποια δούλα πάει νὰν τῆς μιλήσῃ—
(Φεύγοντας μονολογεῖ)
Ὅποιος γιὰ τοὺς παλαιοὺς λέει, πὼς ὁλωσδιόλου
Ἀμάθητ' εἴτανε κι ἁπλοί, δὲν κάνει λάθος·
Γιατὶ ἐνῷ ἐσυνθέσανε γιὰ ὅλες τὶς χαρές τους
Γιὰ κάθε τους πανήγυρη καὶ φαγοπότι
Γλυκόηχα τραγουδάκια τὴ ζωὴ ποὺ εὐφραίνουν,
Κἀνένας ὅμως ἀπ' αὐτοὺς τἀφινικασμένα
Πάθη δὲν ἐσκέφτηκε πῶς νὰ πραγαλιάζῃ
Μὲ μουσικὴ καὶ μὲ πολύχορδα τραγούδια,
Τὰ πάθη, ποὺ μὲ μαῦρες συφορὲς καὶ φόνους
Συθέμελα ἐρειπόνουνε σπίτια καὶ σπίτια.
Μ' ὅλο ποὺ ὠφέλεια τῶν ἀνθρώπων εἶνε μόνον
Ἐκεῖνα νὰ ἡμερόνουν μὲ τερπνὰ τραγούδια:
Γιατὶ ὅπου ὁλοχαρούμενα στρώνουνται τραπέζια
Τοῦ κάκου λέω δὲν πᾷν τόσο ψηλὰ οἱ φωνές μας·
Τὸ φαγοπότ' εἶνε ἀρκετὸ θνητοὺς νὰ εὐφράνῃ...
(φεύγει)
Πιστρόφι. ΧΟΡΟΣ:
Τὸν πολυστέναχτο ἄκουσα τοῦ θρήνου ἀλλαλαγμό:
Μὲ βογγητὰ στριγγόρωνα βαρειαναθετᾷ
Τὸν ἄπιστο τὸν ἄντρα της τὸ διπλοπαντρεμένο·
Κι ἀδικημένη προσκαλεῖ βοηθό της τὴν ὁρκία
Τὴ Θέριδα, τὴ σύνεδρη τοῦ Δία,
Στἀντικρυνὸ ἀκρογιάλι τῆς Ἑλλάδας
Ἐκείνη ποὺ τὴν ἔφερε μιὰ νύχτ' ἀπ' τὸ ἀρμυρὸ
Κι ἀπέραντο πενρνῶντάς την τοῦ Ἑλλήσποντου στενό!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΤΗ

ΜΗΔΕΙΑ:
Κοριθιανὲς γυναῖκες ἀπ' τὸ σπίτι ἐβγῆκα
Μή με κατηγορήσετε: πολλοὺς γιὰ τ' εἶπαν
Περήφανους, στὸν τόπο τους μακρυ' ἀπ' τὰ μάτια
Τοῦ κόσμου γιατὶ ἐζοῦσαν, καὶ στὴν ξενητεί' ἄλλους·
Κι ἄλλους κακωνομάτισαν κι ὀκνοὺς τοὺς εἶπαν,
Ποὺ ἀθόρυβα ἐπερνούσανε. Δικαιοσύνη
Στὰ μάτια δὲν ὑπάρχει ἐκείνων, ποὺ ἀπ' τὴν ὄψη
Μονάχα κρίνουν, πρὶν βαθειὰ καλογνωρίσουν
Τὴν καρδιά, κ' ἔτσι μισοῦν χωρὶς νἀδικηθοῦνε.
Μὲ τὸν τόπ' ὁ ξένος πρέπει ἀμέσως νὰ ταιριάζῃ
Μηδὲ παινεύω ἐκεῖνον τὸν τραχὺ πολίτη,
Ποὺ φαντασμένος τοὺς πατριῶτές του πικραίνει.
Μὰ ἡ τορινή μου ἡ συφορὰ ἡ ἀνέλπιστη χτυπῶντας
Μοῦ ἐρείπωσε ὅλη τὴ ζωὴ μὲ τὶς χαρές της
Κι ἀφανισμένη νἀποθάνω πρέπει, ἀγαπητές μου.
Γιατ' ἡ χαρὰ κ' ἡ ἀπαντοχή μου ἐκεῖνος, ξέρω
Καλά, πὼς ὁ χειρότερος ἐδείχτηκε ἄντρας...
Ἀπ' ὅλα, ποὺ ἔχουνε ψυχὴ καὶ σκέψη, πλάσμα
Πλιὸ δύστυχο δὲν εἶνε ἀπ' τὶς γυναῖκες ἄλλο·
Γιατὶ ἀκριβοπληρόνοντας πρέπει νἀγοράζουν
Ὄχι ἄντρα μόνο, ἀλλὰ καὶ κύριο τοῦ κορμιοῦ τους
—Καὶ τοῦτο εἶνε χειρότερο κακὸ ἀπ' τὸ πρῶτο—
Μὰ ὁ πλιὸ μεγάλος κίντυνος εἶνε ἂν θὰ πετύχῃς
Καλόγνωμο ἢ σκληρό· γιατὶ τὶς γυναῖκες
Οἱ χωρισμοὶ δὲν καλονοματίζουνε, οὔτε
Τὸν ἄντρα της μπορεῖ νἀπαρνηθῇ γυναίκα·
Καὶ στῆς καινούργιας της ζωῆς τὶς νέες συνήθειες
Καὶ τοὺς τρόπους μάντισσα πρέπει ἐτούτη νἄνε·
Γιατὶ ἀπὸ πρὶν δὲν ἔμαθε τί ἄντρα θὰ πάρῃ·

Κι ἂν τὰ πᾶμε σύμφωνα καλὰ κ' οἱ ἄντρες
Μαζί μας ζοῦν, μὴ φέροντας μὲ βία τὸ βάρος
Τῆς παντρειᾶς κ' εἶνε ἡ ζωή μας ζηλεμμένη·
Εἰδεμὴ κάλλι' ὁ θάνατος· γιατ' οἱ ἄντρες ἅμα
Στενοκαρδίζουν μέσ' στὸ σπίτι, μὲ τοὺς φίλους
Ἢ μὲ τοὺς συνομιλήκους τὸ ρίχνουνε ὄξω·
Μὰ ἐμεῖς τὰ μάτια ρίχνουμε σὲ μιὰ ψυχούλα...
Καί, λέν, ἀσφαλισμένα στὸ σπίτι ἐμεῖς, πῶς ζοῦμε,
Στὸ πόλεμο ἐνῷ ἐκεῖνοι κονταροχτυπιοῦνται.
Κι ὅμως ἄσκερτα μιλοῦν· γιατὶ κάλλιο τόχω
Νὰ ἐστέκομουν τρεῖς φορὲς πίσω ἀπ' τὴν ἀσπίδα
Πάρα μιὰ φορὰ νὰ ἐγεννοῦσα!... Μὰ δὲν πᾶνε
Τὰ λόγια ἐτοῦτα οὔτε σὲ σᾶς κι οὔτε σὲ μένα:
Γιατὶ ἐσεῖς ἔχετε πατρίδα, σπίτι, φίλες
Καὶ πρόσχαρη ζωὴ περνᾶτ' ἐγὼ ὅμως ἔρμη
Χωρὶς πατρίδ' ἀπὸ τὸν ἄντρα μου ἀρημένη,
Μακρυ' ἀπ' τὸν ξένον τόπο μου ἁρπαγμένη, δίχως
Μητέρα, δίχως ἀδελφὸ καὶ συγγενῆ κανένα
Στὴν τοῖνή μου συμφορὰ παρηγοριά μου.
Μιὰ χάρη μόνο σᾶς ζητῶ: ἂν πετύχω τρόπον
Ἢ τέχνασμα νὰ ἐκδικηθῶ γιὰ ὅσα παθαίνω
Τὸν ἄντρα μου κ' ἐκείνονε, ποὺ θυγατέρα
Γυναίκα τοῦδωκε, κ' ἐκείνη ποὺ τὸν πῆρε,
Σεῖς νὰ μὴ μιλήσετε· γιατί, σὲ ὅλα τἄλλα,
Περίφοβη κι' ἀδύναμ' ἡ γυναίκα ἐπλάστη
Καὶ μόνο νάντικρίση τὸ σπαθὶ τρομάζει·
Μ' ἂν τύχει ἀπὸ τὸν ἄντρα της ἀδικημένη
Ἄλλη πιὸ ἀγριοφόνισσα ψυχὴ δὲν εἶνε!

ΧΟΡΟΣ:

Θὰ κάν' ὅπως μοῦ λές· γιατὶ θὰ τιμωρήσης
Δίκαια τὸν ἄντρα, Μήδεια· κι ἀδικημένη
Δὲν τὸ θαυμάζουμε ἂν θρηνεῖς... Νὰ ὁ βασιλειᾶς μας
Ὁ Κρέοντας νέων συμφορῶν μαντατοφόρος!

ΣΚΗΝΗ ΕΧΤΗ

ΚΡΕΟΝΤΑΣ:

Τὴν ἀγριωπὴ καὶ μὲ τὸν ἄντρα πεισμωμένη,
Τὴ Μήδεια, ἐσένανε προστάζω ἀπὸ τῆς χώρας
Τῆς δικῆς μου ἐτούτης τὸ σύνορο, ἔλα, φύγε,
Τὰ δυὸ παιδιά σου παίρνοντας μαζί σου κι ὥρα
Μὴ στέκης: Μόνος μου ἦρθα ἐδῶ τῆς προσταγῆς μου
Ἐχτελεστής, κι ἂν δὲ σε διώξω ἀπὸ τῆς χώρας
Τὰ σύνορα, στὸ ἀνάχτορό μου δὲν γυρίζω.

ΜΗΔΙΕΑ:

Ἄχ, ἡ δυστυχισμένη ἐχάθηκ' ἀπ' τὸν κόσμο!
Γιατ' οἱ ἐχθροί μου κάθε τρόπο νὰ μὲ βλάψουν
Σοφίστηκαν καὶ λυτρωμοῦ δὲν ἔχω ἐλπίδα!..
Μά, Κρέοντα, μιὰ ἄμοιρη γιατὶ ἔτσι διώχνεις;

(Ἀκολουθεῖ)

— Τί σοῦ ἔλεγε ἐκεῖ ἡ Μπιμπῆ;
— Μὲ ρωτοῦσε τί χρῶμα μαλλιῶν μ' ἀρέσει.
— Πάντα ἡ ἴδια... Πάντα νὰ εὐχαριστήσει.

—

Ἕνα πολὺ περίεργο δέντρο φυτρώνει στὴ Νεβάδα τῆ Ἀμερικῆς. Οἱ ντόπιοι τὸ λένε «μάγισσα». Ἀψηλώνει ὡς πὲς 2 μέτρα, κι' ὁ κορμός του στὰ ριζὰ εἶναι ὡς 15 πούντους διάμετρο. Τὸ θάμα αὐτοῦ τοῦ δέντρου εἶναι ἡ φωτεινάδα του. Εἶναι τόσο μεγάλη, ποὺ μὲ σκωτεινὰ νυχτιὰ τὸ δέντρο φαίνεται ἀπὸ ἕνα μίλι ἀλάργα. Ἂ στέκεις κοντά, μπορεῖς καὶ διαβάζεις βιβλίο ψυλοτυπωμένο μὲ ψηφιὰ τῶν 9, καθὼς δηλαδὴ ἐτούτου τοῦ παραγράφου.

—

Συχνὰ λέμε «ζέστα» ἢ «κρύο», κ' ὡς τόσο δύσκολο νὰ βρίσεις τί εἶναι ζεστὸ καὶ τί κρύο. Μέσα σὲ σπίτι, ἂν ἡ ζέστα εἶναι 25 βαθμοί, συχνὰ ἀκοῦς «Οὔφ τί ζέστα! Ἀνυπρόφορο» Νερὸ ὅμως μὲ τόση μοναχὰ ζέστα θὰν τὸ πεῖς ἴσως κρυσυλὸ καὶ μὲ 32 ἀκόμα βαθμοὺς θὰν τὸ πεῖς μόλις χλιαό. Ὀγύφτος, ἂν τὸ σίδερό του εἶναι 450 βαθμούς, δὲν τὸ μίζει !νάκόμα ζεστό. Πρέπει ν' ἀνεβεῖ σὲ ἴσως 1400 βαθμούς, καὶ τότε νὰ σοῦ πεῖ πῶς ζεστάθηκε καλά.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ:
Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ ὀρ χρ. 10
10 λεπτὰ τὸ κάθε φύλλο λεπτὰ 10

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τραχιοδρόμου (Ὁ φθαλμιατρεῖο) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηροδρόμο(Ὁμόνοια)ὁτὸ καπνοπωλεῖο Σαρρῆ (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἑστίας» Γ. Κολάρου.

Ἡ συνδρομή του πληρόνεται μπροστά κ' εἶναι γιὰ ἕνα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
ΚΑΙ
ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ο ΓΑΛΑΝΟΣ

σκότωσε τὸ δάσκαλο καὶ πλήγωσε βαριὰ τὴν ἴδια του τὴ γυναίκα γιὰ νὰ σώση τὴν τιμή του. Λαβράκι λαχταριστὸ γιὰ τὶς ἐφημερίδες καὶ θέμα περίφημο γιὰ οἰκογενειακὲς κουβεντοῦλες, καὶ μὲ τὰ πρωτοβρόχια μάλιστα.

Οἱ ἐφημερίδες λοιπὸν τὸ παραδώσανε τὸ λαβράκι αὐτὸ στοὺς ρεπόρτερ καὶ στοὺς χρονογράφους τους καὶ μιὰ ὁλόκληρη βδομάδα τώρα μᾶς πήρανε ταὐτιά μας οἱ πρῶτοι μὲ τὶς περιγραφές τους καὶ μᾶς ἀναγουλιάσανε οἱ δεύτεροι μὲ τὶς ξεθυμασμένες φιλοσοφίες τους γιὰ τὸ ἔγκλημα τοῦ Γαλανοῦ. Γιατὶ – καὶ νὰ μᾶς συμπαθᾶτε — κατὰ τὴν ταπεινή μας γνώμη ὁ γκαρδιακὸς φίλος καὶ σύντροφος τοῦ ἀξιοτίμου κ. Παρίση εἶναι ἕνας κοινότατος ἐγκληματίας ποῦ σκότωσε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σκοτώση κι ὄχι γιὰ νὰ σώση τὴν τιμή του, ἡ ὁποία καθόλου δὲν κιντύνευε.

Μὴν ἀγριεύετε τοῦ κάκου καὶ ἡ κοινωνία σ' αὐτὴ τὴν περίσταση πολὺ φρόνιμα ἔκρινε. Σοῦ λέει, βλέπεις, ἡ καημένη ἡ κοινωνία: Βρῆκες τὴ γυναῖκα σου μ' ἄλλονε; Δὲν εἶναι καμιὰ ἀνάγκη νὰ γίνης φονιᾶς. Σοῦ δίνω τὸ δικαίωμα νὰ στείλης τὴ γυναῖκα σου στὴ μάννα της, νὰ σφίξης τὸ χέρι τοῦ ἐρωμένου της, ποῦ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ γνωρίσης μὲ ποιὰ παβιοβρώμα εἶχες νὰ κάνης, καὶ τότε ἔλα νὰ σὲ σφίξω στὴν ἀγκαλιά μου καὶ νὰ σὲ πῶ τίμιο. Θέλεις παλι νὰ σκοτώσης, γιατὶ μονάχα ἔτσι νοιώθεις πῶς ξεπλένεται ἡ ἀτιμία; Σκότωσε, μὰ πρόσεξε. Γιὰ νὰ μείνης τίμιος κ' ὕστερ' ἀπὸ τὸ ἔγκλημα, πρέπει νὰ εἶσαι τίμιος καὶ πρὶν ἀπ' αὐτό. Μὲ ἄλλα λόγια πρέπει νὰ τὸ ξέρω καλὰ ἐγὼ ἡ κοινωνία πῶς ἦσουν τύπος καὶ ὑπογραμμὸς συζύγου καὶ πῶς ἡ γυναίκα σου δὲν εἶχε οὔτε τόν παραμικρὸ λόγο νὰ ξεχάση πῶς εἶναι γυναίκα σου. Γιὰ νὰ χάσης, ἀδερφέ, τὴν τιμή σου, πρέπει πρῶτα κι ἀρχῆς, νἄχης τιμή. Ὁ σκουπιδιάρης δὲ μπορεῖ ποτὲ νὰ πῆ πῶς τοῦ κλέψανε τὸ φράκο του.

Νὰ πῶς σκέφτηκε ἡ κοινωνία μας στὴν ὑπόθεση τοῦ Γαλανοῦ καὶ νὰ πῶς πρέπει νὰ σκεφτοῦνε κ' οἱ ἔνορκοι μεθαύριο ποῦ θὰ τόνε δικάσουνε. Χωρὶς νὰ λογαριάσουν ὡς «ἐπιβαρυντικό» τὰ δράματά του ποὺ ἄρχισαν νὰ μᾶς τὰ σερβίρουν τώρα οἱ «Ἀθῆνες» γιὰ ναύξησουν τὴν κυκλοφορία τους καὶ γιὰ νὰ μᾶς ἀναγουλιάζουνε περισσότερο, χωρὶς νὰ λογαριάσουνε λοιπὸν καθόλου τὰ δράματά του, πρέπει νὰ βάλουν τὰ ξερὰ γεγονότα κάτου καὶ νὰ κλείσουνε μιὰ καὶ καλὴ τὸν κ. Γαλανὸ στὴ φυλακή, γιὰ νὰ τελειώση κεῖ μέσα καὶ τὶς δοξασμένες μέρες του καὶ τὸ φιλολογικό του ἔργον. Ἀλλοίμονο ἂν κι αὐτὴ τὴν ὑπόθεση τὴν κρίνουν οἱ ἔνορκοι ἐπιπόλαια. Δῶ κι ὁμπρὸς ὁ καθένας, φτάνει νἆναι λίγο κακοῦργος, καὶ θὰ ξεφορτώνεται μιὰ χαρὰ τὴ γυναῖκα του, βάζοντας ἕναν παλιάνθρωπο πληρόνοντές τονε νὰ ἐργολαβῆ μαζίτης καὶ νὰ βρίσκεται ἕνα βράδυ σκοτεινὸ στὴν αὐλή του μέσα ἢ ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα του. Μιὰ κουμπουριὰ καὶ ζήτω ἡ τιμή, ποὺ ἔτσι νὰ σᾶς χαρῶ, δὲ μπορεῖ κανένας νὰ λέη, παρωδῶντας ὅ,τι εἶπε μιὰ ἀριστοκράτισσα στὴ μεγάλη Γαλλικὴ ἐπανάσταση γιὰ τὴν Ἐλευθερία τὴ στιγμὴ ποῦ ἀνέβαινε στὴν καρμανιόλα: ὦ Τιμή, πόσοι σ' ἐκμεταλλεύουνται γιὰ νὰ κακουργήσουνε!

Η «ΕΣΤΙΑ»

μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς μέρες βγῆκε δίχως νἄχη οὔτε μισὸ τηλεγράφημα γιὰ τὸν πόλεμο. Τρομερὸ αὐτό! Τὴν ἴδια μέρα, θυμούμαστε, ἡ «Ἀστραπὴ» εἶχε δυὸ κολῶνες τηλεγραφήματα «ἀπ' εὐθείας» ἀπὸ τὸ Τόκιο κι ἀπὸ τὸ Πόρτ-Ἀρθούρ, ἡ «Ἑσπερινούλα» ἄλλες τόσες καὶ οἱ πρωϊνὲς τῆς «πρώτης κυκλοφορίας» παραφουσκωμένη μὲ ψευτιὲς τὴν «τελευταία ὥρα» τους.

Ἡ «Ἑστία», εἴπαμε, οὔτε λέξη, ἐνῶ μποροῦσε ἡ εὐλογημένη τὸ περίφημο ἄρθρο τῶν «Τάϊμς» γιὰ τὴ γιγαντομαχία τοῦ Λιάου-Γιάγκ, ποὺ τὸ δημοσίευε, νὰ τὸ περάση γιὰ ἰδιαίτερο τηλεγράφημα. Μονομανία τοῦ διευθυντῆ της αὐτή. Καὶ ἡ μονομανία τοῦ Κύρου νὰ βγάζη πάντα τὴν ἐφημερίδα του μ' ἀληθινὰ τηλεγραφήματα, εἶναι ποὺ δὲν ἀφήνει τὴν «Ἑστία» ὄχι μονάχα νὰ περάση, μὰ οὔτε νὰ κοντοζυγώση τὴν κυκλοφορία τῆς Ἐθνικῆς «Ἑσπερινῆς».

Τὸ ξέρουμε καλὰ αὐτὸ ποὺ λέμε καὶ νὰ μᾶς πιστέψετε. Στὴν ἐποχὴ τοῦ πολέμου τοῦ Τρανσβαλ ἐργαζόμαστε στὴν «Ἑστία» καὶ τὰ τηλεγραφήματα ποῦ ἔστελνε ὁ κ. Πασχάλης, ὁ εὐσυνειδητότατος Easterson, ἀπὸ τὴ Λόντρα χαλνοῦσαν κόσμο. Στὸ Χρηματιστήριο μάλιστα σὰν τὸ μάννα οἱ Ἑβραῖοι τὰ περίμεναν. Ἐρχόντουσαν ὅμως καὶ μέρες ποῦ ὁ Easterson δὲν εἶχε νὰ τηλεγραφήση τίποτε σπουδαῖο ἡ «Ἑστία» θἄβγαινε δίχως τηλεγράφημα. Ποῦ νὰ πειστῆ ὁ Κύρος νὰ «κατασκευάση» κι αὐτὸς κανένα ἐδῶ! Τὸν παρακολούσαμε, τοῦ δείχναμε τὸν κίντυνο ποὺ τρέχαμε νὰ χάσουμε ἀναγνῶστες, μὰ τίποτε. Προτιμοῦσε ὁ ἀθεόφοβος νὰ τήνε βγάλη ἄσπρη τὴν ἐφημερίδα του, παρὰ νὰ τυπώση μιὰ ψευτιὰ μέσα.

Αὐτὸ θὰ πῆτε πρέπει νὰ κάνη κάθε τίμιος κ' εὐσυνείδητος δημοσιογράφος. Συμφωνότατοι. Μὰ ἡ εὐσυνειδησία εἶναι ἀργεντινὴ δεκάρα σήμερα καὶ γιὰ νἀποχτήσης τὴν πρώτη κυκλοφορία πρέπει νἆσαι ἀσυνείδητος, καὶ πολὺ μάλιστα.

Μιὰ φορά, τὸ περασμένο χυνόπωρο, βρῆκε κι ὁ »Νουμᾶς» τὴν εὐκαιρία νἀποχτήση τὴν πρώτη κυκλοφορία, μὰ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ τήνε πέταξε στὰ σκουπίδια. Συλλογίστηκε, ποὺ λέτε, νὰ γελάση τοὺς ἀναγνῶστές του μὲ πλούσια φαντασταστικὰ δῶρα, μὰ ἐπειδὴ ἔτυχε κεῖνες τὶς μέρες νὰ τοῦ ζητήση ὁ κ. Γιάνναρος τὸ μέσο γιὰ νὰ νεκρανασταστήση τὴν «Ἑσπερινή», τοῦ χάρισε τὴ γνώμη του κ' ἔγραψε μάλιστα κι ὁ ἴδιος, μὲ τὸ χέρι του, τὴ ρεκλάμα στὴν «Ἑσπερινή», γιατὶ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ κ. Γιάνναρος δὲν εἶχε

ἀρχίση ἀκόμα νὰ γράφη κύρια ἄρθρα. Ἂς εἶναι ! Ἱστορία νόστιμη πού ἴσως σᾶς τήνε διηγηθοῦμε καμιὰ μέρα γιὰ νὰ γελάσετε.

ΦΡΕΣΚΟ

φρέσκο καὶ βουσκφίρικο κι' αὐτό, τῆς φετεινῆς σοδειᾶς. Ἤτανε ἕνας ἀνώτερος ὑπάλληλος ἐδῶ, διορισμένος σὲ μιὰ σημαντικιὰ θέση, καὶ ἡ Κυβέρνηση θέλησε νὰ τόνε μεταθέση γιὰ νὰ φέρη δῶ ἕναν ἄλλονε δικό της. Ἀποφασίζει λοιπὸν νὰ μεταθέση τῆς Ἀθήνας στὴν Πάτρα, τῆς Πάτρας στὴν Κέρκυρα καὶ τῆς Κέρκυρας, ποὺ ἦταν ὁ δικός της, ὁ εὐνοούμενος, στὴν Ἀθήνα. Μὰ στὴν Πάτρα τὴν ἐποχὴ αὐτὴ θὰ γινότανε κάπια δουλιὰ ποὺ ὁ ἀνώτερος ὑπάλληλος θὰ τσέπωνε πεντακόσες δραχμοῦλες. Μὰ τὶς πεντακόσες ἔπρεπε φυσικὰ νὰ τὶς πάρη ὁ δικός της. Χωρὶς νὰ χάση λοιπὸν καιρὸ ἡ καλή μας μεταθέτει «προσωρινῶς» τῆς Ἀθήνας τὸν ὑπάλληλο στὴν Κέρκυρα, τῆς Κέρκυρας στὴν Πάτρα καὶ τῆς Πάτρας στὴν Κέρκυρα, κι ἅμα τέλειωσε ἡ δουλιὰ τοὺς πιάνει πάλε σὰν πιόνια σκακιοῦ καὶ τοὺς βάζει στὶς θέσες τους.

Τὰ ἔξοδα τῶν ταξιδιῶν κι αὐτὴ τὴ φορὰ στὴν καμπούρα τῆς Ψωροκώσταινας.

ΝΑ ΜΑΣ ΖΗΣΗ

χίλια χρόνια ὁ κ. Δελιγιάννης ποὺ μᾶς ἦρθε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη δίχως ὑποδοχή. Ἔτσι μᾶς γλύτωσε ἀπὸ τόσα κακὰ κι ἀπὸ κανένα «ἐπιμπαλκόνιο» λόγο του γιὰ θεσμοὺς καὶ γιὰ Μακεδονίες, ποὺ θὰ μᾶς ἔκανε, ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό, νὰ εὐχηθοῦμε νὰ μὴ μᾶς ξαναγύριζε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη.

Πολλοὶ παραξενευτήκανε γιὰ τὴν ἀπόφαση τοῦ ἡγέτη ποὺ δὲ θέλησε νὰ τοῦ γίνη ἐπίσημη ὑποδοχή, ἀφοῦ τὸ ξέρουνε πολὺ καλὰ ὅλοι πὼς ὁ μπάρμπας τρελλαίνεται γιὰ κάθε εἴδους θεατρικὴ ἐπίδειξη, κι ἄλλοι βρέθηκαν νὰ ποῦνε πὼς τὰ μυρίστηκε ἡ γριαλεποῦ τὰ μουντάρικα καὶ γι' αὐτὸ προτίμησε νὰ τὸν ἀκολουθήσουν ἀπὸ τὸν σταθμὸ μονάχα οἱ στενότεροι φίλοι του ὅσα κι ἂν ἔμοιαζε ἡ σοβαρὴ αὐτὴ ἁμαξοδρομία μὲ νεκρικὴ συνοδεία.

Καλύτερα πάντα τέτια ὑποδοχή, «ἐν στενῷ οἰκογενειακῷ κύκλῳ», νὰ τὴν ποῦμε, παρὰ ἐπίσημη ποὺ ἤτανε φόβος νὰ τρέξουν σ' αὐτὴν μονάχα τρεῖς κι ὁ κοῦκκος.

ΕΝΑΣ

δάσκαλος Ζακυθιανὸς δικαιολογῶντας τὸν συμπατριώτη του Ὑπουργὸ τῆς Παιδείας ποὺ δὲ μπόρεσε νὰ τόνε προβιβάση καὶ νὰ τόνε διορίση σὲ καλύτερη θέση, μᾶς ἔλεγε :

— Τί νὰ σοῦ κάνη κι ὁ καημένος ὁ Λομπάρδος!.. Βλέπεις, ἡ Κυβέρνηση φοβᾶται μὴν χάση τὴν πλειονοψηφία καὶ γι' αὐτὸ ἀναγκάζεται νὰ μοιράζη τὰ ρουσφέτια καὶ νὰ μὴ τὰ δίνη ὅλα στοὺς Ὑπουργούς. Νά, σαράντα γυμνάσια ἔχει τὸ Κράτος, κι ὁ Λομπάρδος μονάχα στὰ ὀχτὼ διόρισε καθηγητὲς τῶν μαθηματικῶν Ζακυθιανούς. Μποροῦσε καὶ στὰ σαράντα νὰ βάλη πατριῶτες του;

Ὕστερ' ἀπ' αὐτά, ἔρχουνται οἱ ἀλιτήριοι καὶ σοῦ σαλιαρίζουνε πὼς οἱ μεταθέσεις, παύσεις κτλ. γίνουνται ὅλα ἀπὸ «ὑπηρεσιακοὺς λόγους».

ΕΝ ΒΑΙΟΙΣ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟΙΣ

Μὲ μυρτιὲς καὶ βάγια—νἄρθης—θὰ σ' ὑμνήσω
μὲ μυρτιὲς καὶ βάγια θενὰ σὲ δεχτῶ
μὲ μυρτιὲς καὶ βάγια—νἄρθης— θὰ σ' ὑμνήσω
στῆς φτωχῆς καρδιᾶς μου μέσα τὸ βυθό.

Ωσσανὰ σὲ σένα τρισαγαπημένε
—ἄχ ! τὴν ὥριαν ὄψη μόνο νὰ θωρῶ
Ωσσανὰ σὲ σένα τρισαγαπημένε
μὴ δειλιᾶς σὰ βλέπεις μέσα μου σταυρό.

Μὴ δειλιᾶς σὰ βλέπεις τρισευλογημένε
στὸ σταυρόμου πάνω ἐγὼ θὰ σταυρωθῶ
μὴ δειλιᾶς σὰ βλέπεις τρισευλογημένε
στῆς καρδιᾶς μου μέσα—νὰ ἔμπης—τὸ βυθὸ

Μὲ κλαδιὰ καὶ βάγια νἄρθης θὰ σ' ὑμνήσω
μὲ κλαδιὰ καὶ βάγια θὲ νὰ σὲ δεχτῶ
μὲ κλαδιὰ καὶ βάγια νἄρθης θὰ σ' ὑμνήσω
στῆς φτωχῆς καρδιᾶς μου μέσα τὸ βυθὸ

ΤΑΚΗΣ ΣΑΡΑΚΙΝΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— «Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ρούμελη ἀπὸ τὸ 1797 μέχρι τὸ 1799 κατὰ τὰ ἔγγραφα τοῦ στρατηγοῦ Chabot διοικητοῦ τῶν Ἰονίων νήσων». Μὲ αὐτὸν τὸ τίτλο ὁ κ. Σ. Παπᾶς, ποὺ καταγίνεται μ' ἀγάπη καὶ μ' ἐπιμονὴ ἀξιοθαύμαστη σ' ἱστορικὲς μελέτες, τύπωσε μιά του μονογραφία ἐνδιαφέρουσα στὸ «Δελτίο τῆς Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. ἑταιρίας» καὶ τήνε ξανατύπωσε τώρα τελευταῖα καὶ σὲ φυλλάδιο. Θαρροῦμε πὼς εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ ὁ κ. Π. φανερόνει ἐδῶ, στὸν τόπο μας, τὴ δουλιά του, ἡ ὁποία εἶναι παραπολὺ γνωστὴ στὴ Γαλλία, ἀφοῦ μάλιστα μιὰ μελέτη του ἱστορικὴ τὴν ἀναφέρνει κι ὁ κ. Ψυχάρης στὸ ἐναρχτήριο μαθημά του (Les etudes de Grec moderne en France σελίδ. 5 στὴν ὑποσημείωση). Τὸ ζήτημα ποὺ ξεψαχνίζει ὁ κ. Π. εἶναι νὰ ξεκαθαρίση τὶς σχέσεις ποὺ ζήτησε ἡ Γαλλία νὰ καλλιεργήση μὲ τὴν Ἑλλάδα στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα, μιὰ μεριὰ δὲ τοῦ σπουδαίου κ' ἐθνικοῦ αὐτοῦ ζητήματος ξεκαθαρίζει στὴ μονογραφία του αὐτή, δίνοντας δείγματα τρανὰ σοβαρῆς κ' εὐσυνείδητης δουλιᾶς, ἀφοῦ κάθε ἀράδα τήνε στηρίζει ἀπάνω σ' ἐπίσημα ἔγγραφα. Ὅταν μὲ τὸν καιρὸ ὁ κ. Π. καταφέρει νὰ ποτελειωση τὴ δουλιά του καὶ μαζώξει σ' ἕνα βιβλίο τὶς μονογραφίες του, ποὺ τὶς ἔχει σήμερα σκροπισμένες δῶ καὶ κεῖ, θὰ πάρη θέση ζηλευτὴ πλάϊ στοὺς ἐρασιτέχνες ἱστορικοὺς καὶ θάκούση συχαρήκια κι ἀπὸ Ράλλους κι ἀπὸ Ρωμιοιούς, γιατὶ ἡ δουλιὰ ποὺ καταπιάστηκε ἐνδιαφέρει ἴσια καὶ τοὺς δυὸ αὐτοὺς λαούς.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Ξ. Λάθος τυπογραφικὸ ἤτανε. Ὁ στίχος τοῦ Leconte de Lisle ποὺ ἀναφέρνει ὁ κ. Ψυχάρης στὸν ὑστερόλογό του, στὸ περασμένο φύλλο, εἶναι:
Le beuglement des boeufs bossus de Tamatave,
κι ὄχι lossus ποὺ δημοσιεύτηκε.—κ. Φωτιᾶ. Ὁ κ. Ξεν. εἶναι λεύτερος νὰ γράφη ὅ,τι θέλει. Τὸ εἴπαμε κι ἄλλοτες καὶ δὲν εἶναι καμιὰ ἀνάγκη νὰ τὸ ξαναποῦμε καὶ τώρα, ὅσο κι ἂν χαριεντίζεται μὲ τὸ «Νουμᾶ» στὴ φιλολογικὴ Σκιαμαχία του στὰ «Παναθήναια».—κ. Ἀναγνώστη μας στὸ Μόναχο καὶ Ἕναν ἐδῶ. Θὰ δημοσιευτοῦν.

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ
ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ
ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 83
ΔΕΧΕΤΑΙ 3—5 Μ. Μ.

ΚΕΡΔΟΣ 329,840 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναί! **329,840** δραχμὰς ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὸ γραφεῖον τοῦ τραπεζομεσίτου κ. **Ἰω. Φωτίου** εἰς τοὺς πελάτας του. Ἤτοι ἐκ τῶν ἀγοραστῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν ἐκ τοῦ γραφείου του ἔχουν κερδίσει διάφορα ποσά, ἀνερχόμενα εἰς τὸν στρογγυλὸν ἀριθμὸν **329,840** δραχμῶν.

Ὁ κ. Ἰω. Φωτίου θέλει ν' ἀναβιβάση τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς 1,000,000 δραχ. Ἐπιθυμῶν δὲ ἵνα συμμετάσχωσι τούτων πᾶσαι αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας ὑπονοοῦ βιβάζει τὴν προκαταβολὴν δι' ἑκάστην λαχειοφόρον τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης εἰς δραχ. **8** καὶ καλεῖ τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι τοιαύτην νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ τυχηρὸν γραφεῖόν του, ὅπου πάντως θὰ κληρωθῇ μετ' ἀμοιβῆς ὁμολογία τις καὶ τί χαρὰ νὰ εἶναι ἡ πρώτη μὲ τὰς 70,000 χρυσᾶς δραχμὰς τὴν 18 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ., ὅτε γενήσεται ἡ κλήρωσις.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἕνας ποὺ γνώρισε κατὰ βάθος τὴ Γιαπωνία καὶ τὶς Γιαπωνοποῦλες γράφει· Ἀφτὴ ἡ γυναικοῦλα, ἡ τόσο καλή, μὲ τὴ σιγανὴ τὴ φωνὴ καὶ τοὺς ντροπαλοὺς τοὺς τρόπους ποὺ λές δὲ γεννήθηκε μ' ἄλλο σκοπὸ παρὰ ν' ἀκούει τυφλὰ τὸν ἄντρα της, νὰ τοῦ φροντίζει τὰ ροῦχα του, καὶ νὰ κοιτάζει τὸ νοικοκυριό της, ἀφτὸ καὶ τὸ πραματάκι, ὃς ἔρθει ἡ περίστασι, καὶ γίνεται ἡρωΐσσα, γίγας ὁλόρθος προβάλλει ὁμπρός σου ποὺ ξεπερνᾶ κάθε ἄλλο πλάσμα τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος ὅλος γιὰ δάφτη εἶναι ἡ τιμὴ καὶ τὸ χρέος. Μὲ τὰ χεράκια της τὰ μικρούλια δὲν τόχε τίποτα ν' ἀδράξει ἄρματα καὶ νὰ διαφεντέψει τὴν πατρίδα της. ἢ νὰ βουτήξει τὸ λεπίδι μέσα στὴν καρδιά της, καλήτερα παρὰ νὰ πάθει ἡ τιμή της.

—

Στὴ Γιαπωνία ὅλοι, καὶ γυναῖκες κι' ἄντρες, ἀπὸ μικροὶ γυμνάζουνται κσὶ δυναμώνουν τὰ κορμιά τους, πολὺ περισσότερο παρ' ὅσο στὴν Ἑβρώπη. Τόσο ποὺ τὰ κορίτσα σὰ μεγαλώσουν ἔχουν ὅση δύναμη οἱ ἄντρες. Συχνὰ στὴν ἐξοχὴ βλέπει κανεὶς κορίτσα, ποὺ παίρνοντας φόρα πηδοῦν τὸ ἕνα κατόπι τοῦ ἄλλου φραγμοὺς ἑνάμισυ μέτρο ἀψηλούς. Τ' ἀκοῦτε, κυρίες Ρωμιές, ποὺ θαρρεῖτε πὼς ἡ λεβαντινοσύνη εἶναι ἡ καλὴ ἀναθροφή; Γιὰ τοῦτο οἱ γυναικοῦλες τῆς Γιαπωνίας γεννοῦν ἄντρες, καὶ τοῦ λόγου σας ὡς τώρα δὲ μᾶς δώσατε παρὰ Λαρισσαίους.

—

Φιφῆ (στὸν ἀρρεβωνιαστικό της). Ξέρεις, Λελέ, ὁ Μπεμπὲς μὲ ζήτησε ἐχτές... ὑποθέτω, δὲν ἤξευρε πὼς ἀρρεβωνιαστήκαμε.

Λελές. Ὄχι δά ! Καὶ τί τοῦ εἶπες;

Φιφῆ. Τοῦ εἶπα, λυποῦμαι, μὰ πὼς ἀρρεβωνιάστικα τώρα μ' ἐσένα.

Λελὲς (χάσκει μὲ τὴ φυσικὴ κσυταμάρα ὅλων τῶν Λελέδων, Ξελέδων κ. τ. λ.

—

— Ξέρεις, ὁ Λεβεντινόγλους, ὅταν παντρέφτηκε, συφώνησε μὲ τὴ γυναῖκα του πὼς ὅταν θυμώνει ὁ ἕνας τους καὶ φωνάζει, ὁ ἄλλος πρέπει νὰ μὴ λέει τίποτα παρὰ νὰ ἡσυχάζει... κι' ἔτσι νὰ τελειώνει ὁ καβγᾶς.

—Ἔ, καὶ πέτυχε ἡ συφωνία;

— Ἀκοῦς ἐκεῖ ! Εἴκοσι χρόνια τώρα ὁ Λεβεντινόγλους δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα του.

—

Κύριε Πρόεδρε, εἶπε ὁ συνήγορος, ζητῶ ἀνακοπή. Θέλω νὰ συνάξω καὶ νὰ φέρω τοὺς μαρτύρους μου. Θὰ σᾶς ἀποδείξουν οἱ μάρτυρες πὼς ὁ κατηγορούμενος δὲν εἶταν κοντὰ δυὸ μέρες ὅπου ἔγινε ὁ φόνος — μάρτυρες εἰδήμονες ποὺ εἶταν παρόντες ὅταν ἔγινε ὁ φόνος καὶ τὸν εἶδαν. Θὰ σᾶς ἀποδείξουν οἱ μάρτυρές μου πὼς δὲν ὑπῆρχε κἂν δηλητήριο μέσα στὸ πτῶμα, καὶ πὼς ἂν τυχὸν καὶ ὑπῆρχε τὸ ἔβαλαν οἱ ἐνάγοντες. Ἄλλοι μάρτυρές μου θὰ σᾶς καταδείξοον πὼς ὁ νεκρὸς αὐτοχειριάστηκε. Καί, κύριε Πρόεδρε, ἔχω καὶ μάρτυρας ποὺ θὰ φανερώσουν πὼς ὁ νεκρὸς δὲν πέθανε παρὰ ζεῖ !

(Συγκίνηση μέσα στὸ δικαστήριο, ὁ Πρόεδρος διατάζει ἀνακοπή).